MAYIS
1975
YIL:2 SAYI: 14
HER AYIN BAŞINDA ÇIKAR

AYDINLIĞA DOĞRU

tmmob elektrik mühendisleri odası
istanbul şubesi yayın organıdır

sendikalaşma sorunumuz uluslararası düzeyde tartışıldı

Bilim Adamları, Mühendisler, Yönetici Kadrolar ve Teknisyen Örgütlerinin birinci Uluslararası Sendikalaşma Konferansı (CSIICT) 15-18 nisan günleri arasında İtalya'nın Torino şehrinde toplanmıştır. 27 ülkeden 42 örgütün katıldığı konferans ,Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) nün mesleki ve teknik eğitim merkezinde yapılmıştır.

şubemiz yönetim kurulu üyesi Gönül Taylan'ın da izlediği konferansta

Fransa, İngiltere, Bulgaristan, SSCB, İtalya, Holanda, Polonya, İspanya, Federal Almanya, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Portekiz, Macaristan, Romanya, Finlandiya, Avustralya, Quebec, Meksika, Irak, Ürdün, Mısır, Fas, Güney Afrika Birliği, Bimbabwe (Rodezya), Japonya da temsilcileri bulunuyordu. Uluslararası Bilim İşçileri Federasyonu (WFSW), Uluslararası Sendikalar Federasyonu (WFTU) ile Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO, UNESCO ve Arap İşçi Bürosu gözlemcileri de konferansı izlemişlerdir.

İtalya, Fransa, İngiltere, Macaristan, Hindistan, Japonya, Fas, Nijerya, Quebec, Suriye, SSCB ve Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin hazırlık komitesini oluşturduğu ve Fransa UGICT örgütünün sekreteryasını yürüttüğü konferans

a) Bilimadamları, mühendisler, yönetici kadrolar ve teknisyenlerin toplumsal rollerini ve durumlarını, taleplerini araştırarak, bir metinde birleştirmek;

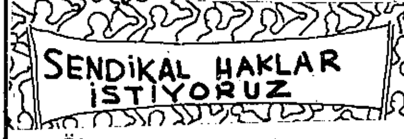
b) Değişik gelişme düzeyinde ve farklı ekonomik - toplumsal sistemlere bağlı ülkelerin örgütleri arasında, teknik elemanların rolü, durumu, sendikal, mesleki ve bilimsel örgütleri ve talepleriyle ilgili bilgi ve deney alışverişi ve uluslararası dayanışma sağlamak;

c) Tüm bilimadamları, mühendis, yönetici kadro ve teknisyenlerin haklarını örgütlü olarak, savunabilmek için sendikalaşmaya çağıran bir bildiri hazırlayarak açıklamak,

amaçlarına yönelik olarak çalışmalarını sürdürmüştür.

Konferans hazırlık komitesi, konferans öncesinde biri «Teknik Elemanların, Bilimadamlarının ve Yönetici Kadroların Toplumsal Rölünü ve öbürü de durumlarını ve taleplerini konu alan iki ön raporu delegelere dağılarak, konferansta yapılacak katkı, ek ve değişiklik önerilerinin hazırlanmasına olanak sağlamıştır.

Konferansın birinci ve ikinci günü çeşitli ülke ve örgütlerin delegeleri söz alarak, genel olarak dünyada ve özel olarak ülkelerinde çalışanların bu kesiminin toplumsal rolü, sorunları, örgütlenme düzeyleri ve talepleri hakkında bilgi verip görüşlerini belitmişlerdir. Böylece yazılı ve sözlü katkılarla, iki ön raporun geliştirilip, zenginleşmesi sağlanmıştır.

Öbür konuşmacılar, gelişen bilimsel ve teknolojik devrim çağında teknik elemanların, bilimadamlarının toplumsal rolünün nitel ve nicel olarak arttığını belirtmişlerdir. Öte yandan, bilim ve teknolojide ki gelişmelerin emeğin genel olarak entelektüelleşmesine yolaçtığı, kafa ve kol emeği arasındaki ayrımları yok edici koşulları ve ortamı yarattığı, çalışanların birliği ve bütünlüğünü geliştirdiği üzerinde de önemle durulmuştur. «Teknokratlar yönetimi» ve «teknokratlar toplumu» gibi sahte teorilerin, kafa ve kol emekçilerinin biribirlerine yakınlaşmasından ürken çokuluslu tekel mihraklarının, bu gelişmeyi saptırmak telaşından kaynaklandığı açıklanmıştır. Bu düşüncenin gerekçesi olarak da, son yıllarda teknik elemanların örgütlenme gereğini daha çok duymuş olma-

Sonu 12'de

başyazı

son durum ve görevlerimiz

Genel bir doğru vardır. 'Görevlerimizi koşullarımız belirler' diye.

Bu genel doğru ışığında, dünya ve Türkiye koşullarının sürekli değiştiğini bilerek, dönem dönem durum değerlendirmesi yapmak, görevlerimizi gözden geçirmek zorunluluğunu duymaktayız.

Yeni bir döneme girdik. Dört partili azınlık iktidarı dönemine. Demokratik meslek örgütleri olarak bu yeni dönemde görevlerimiz nelerdir? Üyelerimiz için, halkımız için, demokrasimiz için bir meslek kuruluşu olduğumuzu unutmaksızın yapabileceklerimiz nelerdir? Bunları saptamak için düne ve bugüne bir göz atmak yararlı olacaktır.

Düne, yani milliyetçi cephenin iktidarına kadarki döneme bakarsak görüyoruz ki: Kapitalist dünyanın derinleşen ekonomik bunalımı, her ülkeyi ve ülkemizi çeşitli biçimlerde etkilemektedir. Toplu işten çıkarmalar başlamıştır. İthalat - ihracat dengesizliği artmıştır. Döviz rezervlerimiz azalmıştır. Hayat pahalılığı son dört yılda % 212 artmıştır. Enflasyon artış hızı %30'un üzerindedir. Bütün bunların yanında da memur maaşları son 11 yılda ancak %16 artmıştır. 860 bin memur her geçen gün fakirleşmektedir.

Kapitalist ekonominin anarşik yapısının neden olduğu ekonomik bunalım, her kesimi nasibince etkilemektedir. Ne varki örgütlü olan sermaye, yarattığı bu bunalımı zararsızca atlatmanın yollarını zorlamaktadır. Bir mektupla 1971'de iktidarı bırakıp giden inşaat mühendisi Demirel'in, 1975 nisanında dört partiyi bir araya getirerek yeniden iktidar oluşuna bu açıdan bakmak hiç de yanlış olmaz.

Ekonomik ve toplumsal haklar için öğretmenlerin, teknik elemanların ve tüm memurların sendikalaşma istekleri. İşçi grevleri. Üniversitelerdeki demokratik istemler. Sermayenin bunalımına bunalım ekleyen bu gelişmeler, 1971'in bölünen sermaye partilerini biraraya getirmiştir. Sermaye için zorunlu hale gelen bu birliğin iki somut gö-

Sonu 12'de

aydınlığa doğru

seka'da mühendis kıyımı

SEKA Dalaman Kâğıt-Karton ve Selüloz fabrikasında çalışan mühendisler tarafından TMMOB işyeri temsilcisi seçilen Süleyman Ceylanlı, SEKA Genel Müdürlüğü Yönetim Kurulu kararı ile İzmit' e tayin edilmiştir.

Bunun aslında normal bir tayin olmadığını, ülke ve işyeri yararına oluşturulmaya çalışılan tüm birleşmelere karşı bir sindirme ve baskı niteliği taşıdığını belirten ve olayı kınaya iş yeri temsilciliğinin başvurması üzerine; TÜTED, TMMOB ve Odalar'ı temsil eden 6 kişilik bir heyet olayı yerinde incelemek ve üyelerimizle konuşmak üzere Dalaman'a gitmiştir.

TÜTED İzmir Şube Başkanı Metin Aydoğan, Makine Mühendisleri Odası Yönetim Kurulundan Sedat Özgüven, İnşaat Mühendisleri Odasından Yusuf Turabi, Kimya Mühendisleri Odasından Hilmi Sezer ve Muzaffer Sönmez ile odamız İstanbul Şube Başkanı Yüksel Birdal'dan oluşan heyet 17 Nisan Perşembe günü Dalaman'a giderek; işyeri temsilcisi Süleyman Ceylanlı ve temsilci yardımcısı Mülâyim Tunçelli' ile birlikte Müessese Müdürü Kimya Y. Müh. Fahri Altun'la uzun bir görüşme yapmışlar, sürgün veya kıyım yoluyla teknik elemanların sendikalaşma isteklerinin engellenemiyeceğini belirtmişlerdir.

Müessese Müdürü; grev ve toplu sözleşme yetkileriyle donatılmış sendikal haklara kavuşma doğrultusunda gelişirilen örgütlenme çalışmalarına karşı olmadığını hatta

Dalaman'da mühendisler toplantısı
«Hiçbir baskı örgütlenmemizi engelleyemez»

işyeri temsilciliğinin şimdiye kadar ileri sürdüğü her talebi olumlu karşıladığını belirtmiş, Süleyman Ceylanlı'nın ihtiyaç dolayısile İzmit'e tayin edildiğini ileri sürmüştür.

İSTEK DIŞI HER TAYİN SÜRGÜNDÜR

Müdür'ün bu açıklamasına karşı Yüksel Birdal şöyle konuşmuştur:

— Ben de dört yıl önce bu işyerinde çalışıyordum. O zamanlar, teknik elemanların personel kanunu kapsamına alınarak iktidarların kapıkulu haline getirilmemesi için TEK-SEN aracılığıyla ülke çapında direniyorduk. Aynı müessese, TEK-SEN temsilcisi olan Yüksel Birdal'ı, aynı gerekçelerle yani «ihtiyaç olduğu için «Giresun-Aksu kâğıt fabrikasına sürmüştü.»

Müessese Müdürü olayın bu açıdan değerlendirilmeme sini israrla istemiş, Süleyman

Sonu 12'de

İTÜ'DE FORUM

İ.T.Ü. Öğrenci temsilcilerinin düzenlediği «Demokratik Üniversite ve Yönetmelikler» konulu açık oturum 7 nisan pazartesi günü Maden Fakültesi Mustafa Kemal Konferans aslonunda yapılmıştır. Açık Oturuma Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Doğan Kuban, İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Başkanı Ertuğrul Tığlay, Cumhuriyet Gazetesi muhabiri Şükran Ketenci, İTÜ Öğrenci Birliği eski başkanlarından İnşaat Mühendisi Harun Karadeniz, Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Genel Sekhreteri Yücel Gürsel, İnşaat Fakültesi öğrencisi Oktay Oğünç, Mimarlık Fakültesi öğrencisi Ahmet

Sonu 12'de

Sendikal haklara kavuşma mücadelesi, tüm teknik elemanların kendi yaşam koşullarını düzeltme mücadelesi olduğu kadar, ülkemizin politikasını ve ekonomik düzenini yönlendirmeye katkıda bulunma mücadelesidir aynı zamanda. Toplu sözleşme ve grev hakkıyla donatılmış sendika kurma hakkına sahip teknik elemanlar, ulusal kaynaklarımızın halkımız yararına kullanılması, tutarlı bir teknik personel politikası izlenmesi, beyin göçünün engellenmesi, kendi teknik gücümüzün değerlendirilmesi ve geliştirilmesi konusunda ağırlıklarını koyabileceklerdir. Bu bakımdan sendikal haklar için mücadele, ülkemizde yürütülmekte olan bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin bir bölümüdür. Demokratik haklarımıza sahip olma yolunda ilerlerken önümüze çıkan yasal engeller nelerdir? Yasal engellerin arkasında yatan ekonomik gerçekler ve bunların sınıfsal temelleri nasıl biçimlenmiştir? Bu soruların karşılıklarını açıklıkla verebilmek hedefimize varmamızı kolaylaştıracaktır. Cumhuriyet gazetesinde yayınlan ve Yalçın Doğan'ın hazırladığı İşçi - Memur Ayrımı konulu araştırmanın geniş bir özetini bu nedenle sayfalarımıza aldık.

İŞÇİ - MEMUR AYRIMI

Araştırma: Yalçın DOĞAN

Maliye Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğüne yazdığı bir yazıda «alet tamir ustası, elektrik ustası, bekçi, kaloriferci, makina bakımcısı, badanacı, şoför, teksirci, temizlikçi» işlerini gören kimselerin yerine yeniden alınacak kişilerin işçi statüsünde çalıştırılmalarına imkân bulunmadığı, sözkonusu işlerin devlet memuru eliyle görülmesi zorunluluğundan sözetmektedir. Oysa yasalara göre bu işleri yapanlar işçi sayılmaktadır. Çünkü yaptıkları işin bedenen çalışma yönü ağır basmaktadır..

Gerçekte işçi - memur ayrımı sorunu yasalardaki çelişkilerin ürünüdür. Zaman zaman aynı siyasal iktidar, zaman zaman da değişik siyasal iktidarlar bu konuda birbiriyle çelişen yasaları yürürlüğe koymuşlar ve iş içinden çıkılmaz hale gelmiştir.

İlgili yasaların ve kararnamelerin incelenmesi sonucu ortaya çıkan genel nitelikler işçinin **«bedeni çalışması düşünsel çalışınasına üstün bulunması» ve «işe bir hizmet akdi ile alınmış« olması noktasında toplanmaktadır.**

Memur nedir, sorusunun cevabı yine ilgili yasalardan hareketle ve anayasanın 117, maddesiyle açıklık kazanmaktadır. Anayasanın 117. maddesi memur tanımını yaparken şu özelliklere yer vermektedir.

«1 — Kamu hizmeti görmek.

2 — Aslî ve sürekli olarak bu işi yapmak,

3 — Atanmak,

4 — Devlet bütçesinden maaş almak,

5 — Bunların sonucu genel idare esaslarına göre, kamu kudretini kullanmak yoluyla kamu görevini yerine getirmek.»

Bu nitelikteki kişiler, anayasaya göre memurdurlar.

Yasalarda tanımlar yapılırken kullanılan kavramların belirsizliği işçi memur ayrımını sorun haline getirmektedir. Bu konuda Prof. Turhan Esener şöyle diyor:

«Hukukumuzda öyle kişiler var ki, statüleri belirlenmemiştir. Belirsizlik, **bazı kişilerin bedenen çalışmasından, ancak atama ile sürekli bir görev yapmalarından doğmaktadır. Sözü edilen kişiler bedenen çalıştıkları için işçi, sürekli bir görev yaptıkları ve dolayısiyle memur niteliklerine girdikleri için memur sayılmaktadırlar.** Bütün konu bu noktada düğümlenmektedir. Kamu kesiminde bedenen çalışıp, atama ile sürekli görev yapanlar memur mudur, yoksa işçi midir? İşte, sorun budur. Bakıyorsunuz ebe, hemşire, odacı, kaloriferci memur oluyor. Oysa bunlar bedenen çalışıyorlar ve işçi haklarından yararlanmaları gerekiyor. Ama bazı yasalar «sürekli ve asli görev sahibidirler» diyor ve bu çalışan grup memur oluyor. **Bir kavram kargaşası ve yasaların birbiriyle çelişmesi işi daha da güçleştiriyor.»**

İşçi - memur ayrımı sorunundan etkilenenlerin sayısı 200 bin kişi dolayındadır. Yasaların biribiriyle çelişmelerinden başka, kendi içlerindeki çelişmeler de çalışanlar arasında nedensiz ayrımlara yol açmaktadır. Bunun en ilginç örneklerinden biri, Ankara Belediyesidedir. Ankara Belediyesinde kentin içinde işletilen otobüslerde çalışan bir şoför işçi, aynı otobüste öğleden son şoförlük yapan başka bir vatandaş memur olarak görev yapmaktadır. Çünkü memur olan atama yoluyla göreve alınmış ,işçi olan «serbest iradesiyle hizmet akdine» göre işe alınmıştır. Ama her iki kişinin de, bedeni çalışması düşünsel çalışmasından daha üstündür.

Konuyu yakından inceleyen avukat İlgi Varış, Anayasa Mahkemesinin 1968 de vardığı bir kararla memur ve işçi dışında, «müstahdem» denilen üçüncü bir çalışanlar grubunun yaratıldığını ifade etmektedir. Varış, yetki ve sorumlulukları olmadığı gibi devletin asli ve sürekli bir görevini yapmadıkları ve kamu kudretini kullanamadıkları için müstahdemlerin işçi sayılması gerektiği kanısındadır.

200 Bin kişilik bir kitlenin yasal hakları pamuk ipligiyle bağlıdır. Ve bu 200 bin kişinin kaderiyle sık sık oynanmaktadır. 12 Agustos 1970 tarih ve 1317 sayılı yasa bu kitleyi işçi saymaktaydı. 14 Ağustos 1970 de yanı **iki gün sonra yürürlüğe giren** 1327 sayılı yasa aynı kesimi memur saymıştır. 1973 seçimleri öncesinde tüm partiler bu 200 bin kişiyi işçi sayacaklarını vaad etmislerdir. Nitekim seçim öncesinde meclisten geçen 7 sayılı kararname ile 1327 sayılı yasaya göre memur olan 200 bin insan yeniden «işçi» leşirler. CHP - MSP koalisyonu döneminde yürürlüğe giren 12 sayılı kararname durumu yine değiştirir. 200 Bin işçi bir anda memur olurlar.

Doç. Dr. Alpaslan Işıklı işçi ile memur arasındaki ayrımın, iktisadi ve sosyal gerçeklerle ilgisi bulunmayan biçimsel bir ayırım olduğunu belirterek, memurlar işçi olursa ne olur sorusunun cevabını şöyle vermektedir:

«Bir defa, toplu iş sözleşmesi, grev gibi yetkilerin 1963 yılından sonra ülkemizde başlayan uygulamanın ışığında, bu tür hakların şemsiyesi altına giren çalışanlan kitlesi bakımından gözle görülür iyileşmeler sağladığı bir gerçektir. Bu tür çalışanların sayıları beşyüz bini geçmemektedir. 1963'den sonra sigortalı işçi ücretlerine baktığımız zaman, bunlarda gerçek anlamda yıldan yıla değişen, az da olsa, fakat önemsenmesi gereken bir artışı görmekteyiz. Çünkü 1963'den önce, böyle bir artışa rastlamamız mümkün değildir. Parasal artışlar fiyat artışlarıyla silinip süprülmekteydi. 1971'e gelinceye kadar gerçek anlamda bir artış vardır. Bunun göstergesi sigortalı işçi ücretleridir. 1971 yılı, 12 Mart dönemi malumdur ve manidardır. **Siyasal alandaki değişiklikler, grev hakkının uygulamasındaki aksaklıklar 1971 yılında, işçilerin gerçek ücretlerinde gerçek anlamda bir düşmeye yol açmıştır.** 1972'de bu düşme devam etmiştir. 1973'de artış tekrar kendisini göstermiştir. 1974'de de elimizde kesin hesaplar bulunmamakla birlikte, artışın olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü CHP-MSP hükümeti tarafından sağlanmış olan asgari ücret artışları yüzde 70'e varmaktadır, tabandan gelmekle beraber tavanı da etkilemiştir. Bu artış, Türkiye'de 16 - 17 milyon çalışan kitle içinde 500 bin kişiyi ilgilendiren bir durumdur.»

Doç. Işıklı sendikaların ve haklar elde edildiği taktirde kurulacak memur sendikalarının çalışma yöntemine ilişkin görüşlerini de şöyle açıklamaktadır:

«Kamu kesiminde çalışanlar işçi olurlarsa, yani toplu iş sözleşmesinden yararlanırlarsa, onlar da ücretlerini arttırma olanağına kavuşacaklardır. Fakat üzerinde ısrarla durulması gereken şudur: Sendikalar asla dar ve bencil çıkarların savunucusu olmadıklarını belirtmelidirler ve topyekün çalışanların durumunu düzeltmeye yönelik bir politika izlemelidirler. Aksi takdirde bütün bu sendikal mücadele emekçiler arasındaki gelir çekişmesinden öteye gitmeyecektir. Hiçbir zaman sermayeden bazı tavizler koparmak anlamına gelmeyecektir. Ekonomik ve siyasal hayatın kararları sermayenin ya da sermayenin etkilediği güçlerin elinde olduğu sürece, dar anlamda sendikal mücadele emekçilerarası mücadeleden öteye gitmeyecektir. Alınan haklar, sürekli olarak emekçilerin birbirlerinin sırtından aldığı haklara dönüşecektir. Bunun önlenmesi için, ücret bilincinin ötesinde daha çağdaş bir sendikal mücadele biçiminin, gerek işçi sendikalarının, gerekse muhtemel memur sendikalarının benimsemesi gereken bir yöntem olmalıdır. Bu da bizi geniş anlamda «katılma» sorununa götürmektedir. Her düzeyde siyasal, sosyal yönetime ve karar organlarına katılma sorununa götürmektedir. Bizde sendikalaşma dendiğinde, uzun süre anlaşılan grev olmuştur. Sendikal mücadele grev hakkı ile sınırlı görülmüştür. Bugün de «kamu kesiminde sendikalaşma» denildiğinde ilk akla gelen grev hakkı olmaktadır. Halbuki gerek memur sendikalarını oluşturmak isteyen kamu kesiminde çalışanlar, gerekse diğer sendikalar, «sendika» deyince, akla hemen grev kavramının gelmeyeceğini açıklamak zorundadırlar. İkinci bir konu daha vardır: «Kamu kesiminde sendika» denildiğinde, bazı çevrelerde doğan ürküntüyü ortadan kaldırıcı bir politika ve yöntem çizilmelidir. Aslında «kamu kesiminde sendika» denildiğinde grev belki en son akla gelen nokta olmalıdır. Ondan daha önce, her anlamda «yönetime katılma» anlaşılmalıdır, siyasal ve karar organlarına katılma anlasılmalıdır.

İşçi-memur ayırımı sorununun temelinde iki ayrı konu yatmaktadır. Biri ekonomik, diğeri sosyal. Aslında bu iki konu birbirinden pek de ayrı değildir. Ekonomik yönü ücretlere, sosyal yönü ise, sendikalara ya da sendika kurmaya ilişkindir. Gerçek odur ki, sendikalar yoluyla ücret arttırmak, belirli zamanın geçmesini bekleyip de maaşın artmasını hesaplamaktan daha geçerli bir yoldur. Ücretleri arttırma istemi ve gerçekleştirme olasılığı, ancak güçlü sendikaların varlığına bağlıdır. İşçi - memur ayrımında ise, herşeyden önce memurların işçi sayılmaları halinde, kamu kesiminde çalışan 200 bin kişinin sendikalaşması gibi bir sonuçla karşılaşacaktır. 200 bin kişinin sendikalaşması sonucu, toplu sözleşmelerle ücret arttırma olanağı bir yanda, grev tehdidi diğer yanda, yöneticileri ve siyasal iktidarları korkutan, hatta sorun ortaya atıldıkça onları huzursuz kılan etkenlerdir. **«Memurlara grev hakkı tanınması» bir korkulu düştür siyasal iktidarlar için.**

GREV HAKKI

Bu konuda Doç. Dr. Alpaslan Işıklı'nın ilginç düşünceleri vardır:

«Bugün devlet dairelerinde bürokratik sürüncemelerinden yakınmaktayız. Devlet memurlarının vatandaşlara güler yüz göstermediğinden, çeşitli yolsuzluk iddialarından yakınmaktayız. Bütün bunlar, aslında baskı altına alınmış grev hakkının çeşitli biçimlerde tezahür etmiş halinden başka birşey değildir. Vatandaşların karşılaştıkları bu davranışlar birer gizli grevden başka birşey değildir. Grev hakkının şu ya da bu biçimde önüne geçmenin imkânı yoktur. Memurlara grev hakkı tanımak, fiilen ortada olan durumu yasalarla meşrulaştırmaktır. Memurların grev hakkının önüne geçilmesi elbette mümkündür. Ama bu eğer demokratik bir biçimde olacaksa, onların karar organlarına katılmalarını sağlamak gerekir. «Katılma» ile, memurların bağlı bulunduğu işyerinin kararlarına katılmaktan, siyasal iktidara katılmaya kadar varan tüm organlarda yer almayı kastediyorum **Siyasal iktidarların en korktukları olay, bu kadar geniş bir kitlenin kararlara katılmasıdır.** Grev hakkı ancak bu katılmayı sağlayacak bir araç olabilir. Her alanda karar organlarına katılma grev hakkının devlet aleyhine kullanılmamasının bir güvencesidir. Katılma yolunun kapanması da, akla grev hakkının kullanılmasını getirmektedir. Katılma sağlanmadığı ölçüde grev yapılması kaçınılmazdır. Ve bugün grev, verdiğim örneklerle fiilen yapılmaktadır.»

DPT'nin yaptığı bir araştırmada **«1970 yılında 1974 ekim sonuna kadar toptan eşya fiyatlarının yüzde 112 artış göstermesine karşılık, ayni dönemde memur maaşları sadece yüzde 14 oranında arttırılabildiği ve bu durumun devlet memurlarının 1970 yılındaki gelirlerinin 1974 yılında gerçek olarak yarı yarıya indiği» sonucuna varılmakta** ve «devletin gelir düzeyi açısından memurları tatmin edememesinin kaliteli personel istihdam olanağını ortadan kaldırdığı ileri sürülmektedir.

Memur gelirleri gerçek olarak fiyat artısları yoluyla azalırken, işçi ücretleri nasıl bir gelişme göstermiştir?. Bu sorunun cevabını iki bilimsel yapıtta bulmak mümkündür.

SBF öğretim üyesi Alpaslan ışıklı 1975 mart ayında yayımlanan «Ücret» isimli kitabının 133. sahifesinde aynen şöyle demektedir: «Siyasal gelişmelere paralel olarak, ücret evrimi bakımından görülen dalgalanmalara rağmen, sigortalı işçilerin gerçek ücretlerinde 1963-1973 yılları arasında yüzde 39 kadar bir artış meydana gelmiş bulunmaktadır. Bu dönemde **kamu kesimindeki işçilerin ücret artış oranı yüzde 62. özel kesimde çalışan işçilerin ücret artış oranı yüzde 27'dir.** Ancak, ne var ki, sigortalı işçiler bakımından gözlenebilen bu artışların, bütün ücretlilerin durumunu yansıtmadığı bir gerçektir. Özellikle, toplu sözleşme ve grev hakkından yoksun lunan kamu kesiminde çalışanların gelir yarişında oldukça gerilerde kaldıkları görülmektedir... Ülkemizde işçi - memur ayrımı sorununun temelinde yatan ve birçok düşük maaşlı memuru işçi olmak için çaba göstermeye iten nedenler bir ölçüde bu oranlarda yansımaktadır.»

İşçi - memur ayrımını belirleyen yasaların sık sık değişmesi devlet dairelerine yapılan başvurmalarda aynı durumlar için farklı cevaplar alınmasına yol açmak

Sonu 4'de

ABDİ GÖNEL'İN CENAZESİNE TÜM ODALAR KATILDI

Faşistlerin Site öğrenci yurduna yaptığı silâhlı saldırı sırasında ölen işçi Abdi Gönel'in cenazesine TMMOB, 17 mühendis ve mimar odasının İstanbul Şube ve temsilcilikleri ile TÜTED çelenk ve pankartlarla katılmışlardır. 20 bin kişi civarında bir topluluğun Saraçhane'den Topkapı'ya kadar yaptığı yürüyüşte işçi ve öğrencilerle birlikte çok sayıda mühendis, mimar ve teknik elemanlar da bulunmuştur. Siyasi partilerden CHP ve TSİP'in temsil edildiği cenaze töreninde TÜMAS, DİSK, TÜRK - İŞ, Yurtlar Müdürlüğü ile devrimci sendikalar ve meslek örgütlerinin varlığı dikkatı çekmiştir.

Bilindiği gibi Abdi Gönel'in ölümüyle sonuçlanan olaylar, Fen Fakültesi konferans salonunda forum yapan öğrencilere Türkeş yanlısı zorbaların silâhlı saldırısıyla başlamıştı. Faşistler aynı gün Site öğrenci yurduna da hücum etmiş, olay çevresindeki yüzlerce yurttaşla birlikte, basın mensupları oradaki hahır polis kuvvetinin duruma müdahale etmeyişine tanık olmuştu. Abdi Gönel, polisin seyirci kaldığı faşist kurşunlarıyla vurulmuş, «Güvenlik kuvvetleri» daha sonra da saldırganların gizlendiği Sivas Talebe yurdunu değil de, Abdi Gönel'in vurulduğu Site yurdunu, hem de kapıyı kırarak aramıştı.

Site yurdunda saldırıya uğrayan öğrencilerin duruşmaları halen Devlet Güvelnik Mahkemesinde devam etmektedir.

odalararası çalışmalar

TMMOB ve ODA YÖNETİM KURULLARI ORTAK TOPLANDI

TMMOB ye bağlı 17 odanın merkez ve şube yönetim kurulu ile Birlik Yönetim Kurulu 27 nisan günü Ankara'da ortak olarak toplanmışlardır. TMMOB Genel Kurulu öncesinde, ülkemizin gelişen koşullarının yeni bir değerlendirmesini yapmak ve birlikte çalışmaya güç katacak ortak bina ve ortak matbaa sorunlarına vardığımız yeni aşamada çözümler aramak amacıyla düzenlenen toplantıya şubemizi temsilen Yavuz Çizmeci ve Ersin Kaya katılmışlardır.

Önceki ortak toplantıda oluşturulan Komisyonların hazırladığı ön raporlar Birlik yöneticilerince toplantıya katılanlara dağıtılmış daha sonra da raporlar üzerinde tartışmalara geçilmiştir. Delegeler genellikle raporları yetersiz bulduklarını söyleyerek eleştirmişler buna karşılık komisyon sözcüleri raporların, sorunlara en genel hatlarıyla kaba birer yaklaşım olarak değerlendirilmesini istemiş, ayrıntılı çalışmaların TMMOB genel Kuruluna kadar bitirileceğini açıklamışlardır.

Sonu 10' da

HALİÇ TERSANESİNDE OLUMLU BİR PERSONEL POLİTİKASI UYGULANMASI İSTENDİ.

T.M.M.O.B'ye bağlı Haliç Tersanesi işyeri temsilcisi elektrik mühendisi Erdal Taşkapılı Haliç Tersanesinde çalışan mühendisler adına Denizcilik Bankası Haliç Tersanesi Müdürlüğüne bir yazı göndererek Tersanenin işlerliğine ilişkin görüşlerini açıklamıştır.

Tersane mühendislerince hazırlanan muhtırada, Tersanenin olumlu bir teknik personel politikasından yoksunluğu, tersaneye giren ve ayrılan mühendis sayılarının son derece yüksek olduğu gerekçesine dayanılarak, ifade edilmektedir. Bu yoğun trafiğin işletmecilik açısından getireceği sakıncalar yanında, Müdür ve Başmühendisleri tam merkeziyetçi bir uygulamaya ittiği, mühendislerle yöneticilerin bağ kuramadığı belirtilmektedir.

Sonu 10'da

PTT TELEFON BAŞMÜDÜRLÜĞÜ MÜHENDİSLERİ TOPLANIYOR

TMMOB PTT İstanbul Telefon Başmüdürlüğü işyeri temsilcileri, her ay işyerindeki mühendis ve mimarların katıldığı toplantılar düzenlemektedir. İlki 14 martta, ikincisi 28 nisanda yapılan toplantıların amacı işyerinde çalışan mühendis ve mimarların biribirlerini ve işyerlerini tanımalarını sağlamak, mühendis ve mimarların sorunlarıyla PTT'inin çalışmalarını yurtsever bir gözle ele alıp yararlı öneriler geliştirmektir.

Sonu 10'da

İSTANBULDAKİ TÜM ODALARIN YÖNETİM KURULLARI BİRLİKTE TOPLANDI

İstanbuldaki tüm mühendis ve mimar odalarının yönetim kurulları ortak bir tanışma toplantısında biraraya gelmişlerdir.

Ülke çıkarlarını ve üyelerinin yararlarını savunan, demokrasi mücadelesinde belirli bir yeri olan odaların sorumlu mevkilerinde görev almış üyelerinin biraraya gelmesi sürdürülen çalışmaların koordinasyonu bakımından yararlar sağlamıştır.

Yönetim Kurulları üyeleri MMOİKK lokalinde yaptıkları toplantıda, Mühendis ve Mimar Odaları İstanbul Koordinasyon Kurulunun önümüzdeki dönem çalışmalarına ilişkin görüşlerini açıklamışlar, çalışma programının gerçekleştirilebilmesi ile ilgili öneriler getirmişlerdir.

Toplantı içtenlikli ilişkilerin sürdürülmesi dileğiyle bitirilmiştir.

on yılda maaşlar yüzde 16, fiyatlar yüzde 116 arttı

Tüm Memurlar Birleşme ve Dayanışma Derneği geçtiği miz nisan ayı başında bir açıklama yaparak 1963 ten 1973'e kadar fiyatların %116 oranında arttığını, memur maaşlarındaki artışın ise ancak %16 oranında kaldığını bildirmiştir.

Kısa adı Tüm-Der olan dernek, «memur sorunlarının, tüm diğer çalışanların sorunlarından ayrılmasına olanak bulunmadığını belirterek memurların tüm çalışanların bir parçası kabul edilmesi gereğini savunmuştur.

Memurların gittikçe yoksullaşmasını sendikal haklarının yokluğuyla açıklayan Tüm Der, işçilerin sendikal mücadele yoluyla ücretlerini yükseltme olanağına sahip olduğunu, memurların bu bakımdan işçileri desteklediklerini de açıklamıştır.

İşçi - memur ayırımının özünde çalışanları bölmek sun'i bir işçi - memur düşmanlığı yaratmak amacına hizmet ettiğini vurgulayan dernek, İngiltere, Fransa, Almanya, Yunanistan, İtalya, Hollanda... ve birçok batı ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de memurların grev, toplu sözleşme hakkına sahip olabilmesinin özgürlü bir mücadele ile sağlanabileceğini tüm memurlara duyurmaktadır.

Tüm - Der açıklamasının memurlardan kesilen gelir vergisinin uygulamasını eleştiren bölümü ise aynen şöyledir.

«Memurlardan, Gelir Vergisi her ay yıllık gelirin tümü ele geçmişcesine peşin olarak alınmaktadır. Yıl içinde herhangi bir nedenle (özellikle askerlik nedeniyle) işten ayrılan memur, yılık geiri esas aınarak her ay Gelir Vergisinin bir bölümünü peşin olarak ödediğinden normalin üzerinde bir vergi ödemiş olmaktadır. TÜM-DER fazla kesintilerin hemen geri verilmesini ve çözüm olarak da Gelir Vergisinin peşin olarak değil, gelirin elde edilmesini izleyen yılda alınmasını önermektedir.»

SMM'LER TOPLANDI

Ortak mesleki denetim uygulamasına ilişkin sorumları çözümlemeyi amaçlayan SMM komisyonu çalışmalarını bitirmiştir. Komisyon çalışmaları sonunda ortaya çıkan öneriler tüm serbest çalışan üyelerimize iletilmiş ve kendileri görüşlerini açıklamak üzere lokalimizde bir toplantıya çağırılmışlardır.

Toplantıya katılan üyeler uygulamadan genellikle memnun olduklarını ancak asgari ücretin altında çalışmanın önlenemediğini söylemişlerdir. Bu durumun teknikerlerin de teknik uygulama sorumlulu-

Sonu 10'da

iett'den, oda vizesi aranmasını istedik

Bilindiği gibi İstanbul Belediyesi sınırları içindeki yapı üretiminde, proje ve TUS'nda oda vizesi ile denetim sağlanmaktadır. Ancak İstanbul Belediyesi sınırları içindeki yapı üretimi, sınırlı alanların giderek dolması nedeniyle, azalmaktadır. Çevre belediyeler de ise yapı üretimi giderek artmaktadır.

Çevre belediyelerde yapı üretiminin denetimden uzak gelişi güzel çoğalmasını engellemek üzere mimarlar odası, inşaat, makina mühendisleri odasıyla birlikte odamız da çevre belediyelerle ilişkiler kurmuşlardır. Çevre belediyelerin öne sürdüğü olanaksızlıklar nedeniyle, şimdilik elektrik tesisat projelerinde mühendis tarafından yapılmış olma şartının aranmaması, çevre belediyelere enerji satan İETT ile ilişki kurmayı zorunlu kılmıştır.

İETT'ye yapılan enerji taleplerinde, talep evraklarına ek olarak verilen eletkrik tesisat projesinin mühendislerin yapmış olma ve projelerde oda vizesinin bulunma şartının aranması için yönetim kurulumuz İETT Umum Müdürlüğüne başvurmuştur. Olumlu olarak cevaplanacağını umduğumuz bu başvurma, isteğimiz gerçekleştiğinde üyelerimize yeni iş alanları da sağlayacaktır.

TEK'İN OLUMLU GİRİŞİMİ

Geçtiğimiz ay TEK Araştırma Dairesi Başkanı ve bir üyesi Boğaziçi Üniversitesi Elektrik Bölümünce hazırlanan iki toplantıya katıldılar. Elektrik bölümü öğrencilerine, öğretim üyelerine ve Üniversitenin diğer bölümlerinin öğretim üyelerine açık olan toplantıda, TEK Araştırma dairesi yetkilileri, TEK'in sorunları ve üniversite ilişkileri konusundaki düşüncelerini açıkladılar.

TEK Araştırma Dairesinin uzun süredir varolduğunu, ancak son dönemde etkin bir çalışmaya başladığını ve bu çalışmalar için şimdilik yeterli bir kadroya sahip olmadıklarını belirten yetkililer özetle şu sorunlara değindiler.

- Türkiyenin hergün biraz daha gelişen enterkonnekte sisteminin bugünkü durumunun ve yeni santraller ve yeni yükler eklendikçe büyüyecek olan gelecekteki durumun sayısız teknik sorunları vardır. Bu sorunlar araştırma dairesi tarafından çözümlenmeye başlamıştır. Bundan böyle bu doğrultudaki çalışmalar devam edecektir.
- TEK, kendi ihtiyacını karşılayacak cihazları kendi bünyesinde imal edebilecek bir düzeye gelebilir.

Bütün bunlar için genel olarak enterkonnekte sistemini, enerji dağılımının çeşitli yönlerini ve dünya uygulamalarını, özel olarak ülkemizin özgül koşullarını bilen uz

Sonu 10'da

(CSIICT) SONUÇ BİLDİRİSİ:

"ÖRGÜTLENME HAKKI ve DÜŞÜNCE ÖZGÜRLÜĞÜ TÜM İNSANLARA TANINMALIDIR"

Bilim Adamları, Mühendisler, İdari Kadrolar ve Teknisyenlerin Birinci Uluslararası Sendikalaşma Konferansı 15 - 18 Nisan 1975 tarihlerinde Torino'da, Uluslararası Çalışma örgütü (ILO) merkezinde toplandı. Konferansın, bir yandan bilim ve teknolojinin uluslararası yaygınlığının sağlanması, öte yandan bilim ve teknolojinin, çalışanların ve dünya halklarını nhizmetine konulmak üzere öğrenilip geliştirilmesi için çaba gösteren bir mekanda yer alması özel bir anlam taşımaktadır.

25 milyon bilim adamı, mühendis, idareci kadro ve teknisyeni temsil eden 42 örgütün delegeleri, kafa işçilerinin (entellektüel işçilerin) toplumdaki yerinin daha iyi tanımlanabilmesi için, bu kesimin toplumsal durumunu ve problemlerinin çözümüne doğru diğer işçi kesimleriyle beraber elele ve adım adım ilerleyebilmeleri için gerekli yaklaşım ve yöntemleri, irdelediler. Günümüzde bilim ve teknoloji salt insanların günlük hayatına girmekle kalmamış, onların değer yargılarını da çok derinden etkilemiştir. Çağdaş toplumun ve büyük ölçüde yarının toplumunun yapısı, bilim ve teknolojideki gelişmelere sıkıca bağlıdır.

Konferans, kafa işçileri örgütlerinin, diğer işçi örgütleriyle beraber, bütünsellik içinde yürüteceği eylemlerin, bilim ve teknolojideki gelişme düzeyine ayak uydurabilecek dinamik bir toplumsal ilerlemenin belirleyici öğesi olduğuna inanmaktadır. Bu bilim adamı, mühendis ve teknisyenlerin köklü toplumsal dürtülerinin ileriçi yönde değişmesi nedeniyle hem gerekli, hemde olanaklıdır. Bu kesimin bilmek, anlamak ve bildiklerini uy gulamak için duymakta olduğu isteğe, yararlı olmak ve anlaşılmak yönünde giderek artan ortak bir dilek eklenmiştir. Bilim adamları, mühendisler, idari kadrolar ve teknisyenleri, kendi çıkarlarını koruyabilecekleri tek araç olan, sendikal harekete katabilmek için toplumsal durumlarının daha iyi anlaşılmış olması gereklidir.

Çalışanların bu kesimi, diğer işçi kesimleriyle bağıntılı sendikal çalışmalar içinde, her kesimin kendine has özelliklerine saygılı olma ilkesiyle diğer işçilerle kaynaşacak, toplumun yönetiminin tüm sorumluluğunu kafa işçilerine vermeyi amaçlayan teknokratça yaklaşım ve kavramlara karşı durabilecektir.

Konferans öte yandan, bilimsel ve teknolojik devrimin, tüm dünya yüzeyinde, ekonomik gelişme seviyesine ve toplumsal sistemlere bağlı olarak farklı sonuçlar yaratarak yaygınlaşmakta olduğunu belirtti. Bu gelişmenin, karşılıklı yarar, karşılıklı çıkar ve ilgili ülkelerin koşullarını özgürce seçme, hakkına saygılı olmak ilkelerine bağlı olarak, uluslararası işbirliği yaratma ve geliştirme gereğini yarattığı görüşüne varıldı.

Şosyalist ülkelerdeki, bilim adamları, mühendisler, idari kadrolar ve teknisyenlerin deneyleri çok ilginç katkılar olarak değerlendirildi.

Gerçekten de, söz konusu ülkelerin ekonomik ve toplumsal sistemlerinin temeli bilimadamları, mühendisler, idari kadrolar ve teknisyenlerin toplumsal rollerinin özünü belirlemektedir. Sosyalist ülkelerin sendikal hareketi, bu kesimin yapıcı ve sorumlu katkısıyla en acil ekonomik ve toplumsal sorunlara çözüm bulmaktadır.

Teknoloji transferinin, para ve mal varlıklarının transferinin, sınırları ve yönetimi ile ilgili somut öneriler onaylandı. Konferansa katılanlar bu tür transferlerin araştırma merkezlerinin ve mesleki eğitim olanaklarının yaygınlaştırılmasıyla beraber gerçekleştirilmesi gereğini belirttiler. Ancak bu yolla beyin göçü önlenebilecek her ülkenin bilimsel ve teknolojik gelişmesinin kendi gerekleriyle uyumlu olması sağlanabilecektir.

Konferans, çok uluslu şirketlerin gelişmesinin doğurduğu sonuçlara özel bir ağırlık verdi. Bu gelişme, bilim ve teknoloji alanındaki uluslar arası işbirliğini tehdit etmekte öteyandan bilimsel ve teknolojik gelişmeyi, üretimi ve araştırmayı yanlış yönlendirerek frenlemektedir. Çok uluslu şirketlerin çalışmaları, toplumsal, ekonomik ve politik bir tehlikedir.

Şiddetlenme nedeni bir ölçüde de çok uluslu şirketlerin eylemlerine bağlı olan, bugünkü kriz, ulusal ekonomiler için önemli sorunlar yaratmakta, içinde bilim adamları, mühendisler, idari kadrolar ve teknisyenlerin de bulunduğu tüm çalışanların ve işçilerin toplumsal durumunda olumsuz etkiler yaratmaktadır. Örgktlenme ve düşündüklerini belirtme hakkı tüm insanlara tanınmalıdır. Bu hak sendikal çalışmanın özgürce yapılabilmesini destekliyeceği gibi, yaratıcı çalışmalar ve sorumluluk yüklenilebilmesi için de belirleyici bir öğedir.

Konferans, bu kesimin toplumsal haklarıyla ilgili bir bildiriyi benimsiyerek, aşağıda acil ve somut önerileri formüle etmiştir.

— Çok uluslu şirketlerle, onların hükmedici ve emperyalist etkilerini azaltmak icin mücadele edilmelidir.

— Birleştirici yapıdaki, kollektif güvencelerle ilgili haklar geliştirilmelidir.

— Nitelikleri ve sınıflandırmaları garanti eden bir temele dayalı olarak tam istihdam sağlanmalıdır.

— Daha yaygın ve derinlemesine eğitimin bir parçası olarak herkese sürekli eğitim olanağı sağlanmalıdır.

— Yaratıcı çalışmalarıyla, ulusların ortak zenginliğine katkıda bulunan ücretli yaratıcı - araştırmacılar için güvenceler sağlanmalıdır.

— Kadınların, hiç bir ayrım yapılmaksızın, kafa işçilerince gerçekleştirilen tüm işler ve sorumluluklara ulaşabilmeleri için olanak sağlanmalıdır.

Bu toplumsal talepleri geliştirmek onları, kurtuluş ve ulusal bağımsızlık hareketleriyle birleştirmek için yapılan çalışmalar, çeşitli ülkelerin örgütleri arasında koordinasyon sağlamayı, sürekli olarak karşılıklı bilgi alışverişinde bulunmayı gün geçtikçe daha gerekli kılmaktadır.

Konferans, geniş demokratik halk kurtuluş hareketlerine yol açan Faşizme ve Nazizme karşı kazanılmış zaferin 30. yılında, farklı ekonomik sistemlere bağlı örgütler arasındaki işbirliğinin gelişmesinin barışın ve barış içinde birarada yaşamanın gelişmesine bir katkı olacağına inanmaktadır.

Konferans, çalışmalarının sonuçlarını başarılı bularak deney alış verişini desteklemek, sendikaların mesleki ve bilimsel örgütlerin, öne sürülen taleplerle veya belirli bölge ve ülkelerin özel sorunlarıyla ilgili toplantılar yapmalarına yardımcı olmak amacıyla, çalışmaların devam etmesine karar vermiştir. Konferans, her türlü bölücü eğilimin karşısında ve eylem birliğini destekleyen her çabanın yanında olduğunu, bilim adamları, mühendisler, yönetici kadrolar ve teknisyenler arasında sendikal hareketin gelişebilmesine katkıda bulunmak üzere çalışmalarını geliştirmek istemektedir.

Bu amaçla, Konferans düzenleme komitesini, sendikal, mesleki ve bilimsel örgütleri temsil eden 20 üyeli bir ilişki komitesi haline getirme kararı almıştır.

İlişki komitesi, bu kesimdeki sendikal hareketi, işçilerin diğer kesimleriyle bağıntılı olarak geliştirmeyi amaçlayan tüm sendikal, mesleki ve bilimsel örgütlerle ilişki kuracaktır.

Bu bildiri katılanların oy birliğiyle onaylanmıştır.

İŞÇİ - MEMUR AYRIMI

Araştırma: Yalçın DOĞAN

başı 2'de

tadır. Yine tamamen benzer koşullardaki kişiler değişik zamanlarda mahkemelerin farklı kararlarına muhatap olmaktadırlar.

1968 yılında kamu kesiminde sağlık kurumlarında çalışanlar yıllık izinlerini kullanmak isterler. Kaç gün izin kullanılacağı personelin işçi yada memur statüsünde sayılmasına bağlıdır. Türkiye Sağlık İşçileri Sendikası ilkin Devlet Personel Dairesine başvurur. Devlet Personel Dairesi «yetkili kurumunuza başvurun» cevabını verir. Yetkili kurum Sağlık Bakanlığı'dır. Bakanlık ise «bu konunun ilgili valiliklerin yetkisinde olduğu» görüşünü bildirir. İlgili valiliklerden Balıkesir Valiliği »personelin memur durumuna getirilmediğini», İstanbul Valiliği Sağlık Müdürlüğü ise «D cetvelinden maaş alanların, memur durumuna getirilip getirilmediklerinin Bakanlıktan sorularak malumat edinilmesi» biçiminde cevaplar verirler.

İlginç bir çelişkili örnek de PTT Genel Müdürlüğü bünyesinde görülmüştür.

15.2.1973 tarihinde Bakırköy İş Mahkemesine PTT Genel Müdürlüğü aleyhine bir dâvâ açılmıştır. Dâvâcı işçi olduğunu ve her yıl verilmekte olan 2 aylık brüt ücret tutarındaki ikramiyenin 1971 ve 1972 yılarında ödenmediğini, 274 sayılı sendikâlar yasasının 1317 sayılı yasaya değişik 2. maddesinin 4. bendi gereğince bu yıllara ait ikramiyeden fazlaya ait talep hakkı saklı kalmak kaydıyla, ikramiyenin faiziyle birlikte tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme yapılan işin «fikri vasfının bedeni vasfına üstünlüğü» gerekçesine dayanarak, ikramiyelerin verilmesi kararını alır.

16.5.1973 de aynı nitelikli PTT elemanının İstanbul 5. İş Mahkemesinde açtığı davada yine aynı sonuç alınır. Ancak Yargıtay 9. Hukuk Dairesi bu kez mahkeme kararını bozar. Çünkü yürürlükteki yasalar değişmiştir.

Son olarak 13.3.1975 tarihinde, 25 avukatın «içtihadı birleştirme» isteği üzerine Yargıtay I. Dairesi, 9. Hukuk Dairesi'nin görüşünü istemiş, bu daire de «içtihadın bir leştirilmesinden yana olduğunu» bildirmiştir.

Halen yürürlükte olan yasa ise 12 sayılı yasa gücün deki kararnamedir.

Türkiye'de işçi - memur ayrımı sorunu hukuksal açıdan içinden çıkılmaz hale getirilmiştir. Oysa 1948 den bu yana Türkiye uluslararası düzeyde, çalışanların örgütlenme hakkını savunan bildirgelere imza koymaktadır.

1948 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü Konferansı tarafından kabul edilen Sendika Özgürlüğüne ve Sendika Hakkının Korunmasına Dair 87 Nolu Sözleşmenin 2. maddesinde «...çalışanların ve işverenlerin, herhangi bir ayrım yapılmaksızın ve önceden izin almaksızın, diledikleri örgütleri kurmak ve bu örgütlere, tüzüklere uymak kaydıyla, üye olmak hakları vardır» denilmektedir. 1948 Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Bildirgesi'nin 23. maddesinin 4. fıkrasında «...herkesin çıkarlarının korunması için sendika kurmaya ve bunlara katılmaya hakkı vardır» denilmektedir. 1950 İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Roma Anlaşmasının II. maddesinde «her kişi güvenliği yaralamayan toplantılara katılmak ve başkalarıyla birlikte sendika kurmak ve kendi çıkarlarını korumak üzere, sendikalara girmek hakkı dahil olmak üzere, dernek kurma hakkına sahiptir» denilmektedir. 1961'de imzalanan Avrupa Sosyal Yasası I. bölüm 3. maddesinde «bütün çalışanlar ve işverenler iktisadi ve sosyal çıkarlarının korunması için ulusal ve uluslararası örgütler için de birleşme özgürlüğüne sahiptirler» denilmektedir.

Burjuva demokrasilerinden esinlenerek imzalanan bu anlaşmalar Türkiye'de özel kesimde uygulanmakta, kamu kesimi işçilerine ve memurlara aynı evrensel haklar tanınmamaktadır. Ayrıca, işverenler dernek ve sendika kurmakta, yine kamu kesimi personeli bundan yoksun kalmaktadır. Diğer bir deyimle yasalar tek yönlü uygulanmış olmaktadır. Oysa, bugün İsrail, İngiltere, Norveç, Isveç ve Kanada'da memurlara da sendika kurmak ve sendikalara üye olmak hakkı tanınmıştır. Bu ülkelerde çalışan memurlar grev hakkına sahiptirler demektir bu.

Peki, bu kadar korkulan sendikalizmin temel niteliği ne olmalı ve işçi - memur sorununda nasıl bir politika izlenmelidir?. Onu Doç. Dr. Alpaslan Işıklı'dan dinleyelim:

«Sendikalar sadece kendilerine bağlı bulunan üyelerin ücretlerinin arttırılmasına değil, tüm çalışanların çalışmaya ilişkin haklarının tamamının elde edilmesi yönünde mücadele vermelidirler. Kapitalist toplumda kamu iktisadi kuruluşlarını, kapitalist olmayan adacık lar şeklinde düşünmemiz mümkün değildir. Onlar da kapitalist toplumun kurallarına göre işleyen ve sermayeden yana olan güçlerin denetimi altında bulunan kuruluşlardır. Dolayısiyle, sendikaların mücadelesi yanında işçileri kamu işletmelerinde «her anlamda katılmaya» yöneltmek ve bu hakkı sağlamak, öte yandan da kamu işletmelerinin işçiden yana çalışan işletmeler haline dönüştürülmelerini gerçekleştirmek olmalıdır. İşçi - memur ayrımından işte bu nedenlerle çekinilmekte ve sı yasal iktidarlar büyük bir kitleyi memur saymak eğilimini korumaktadırlar.»

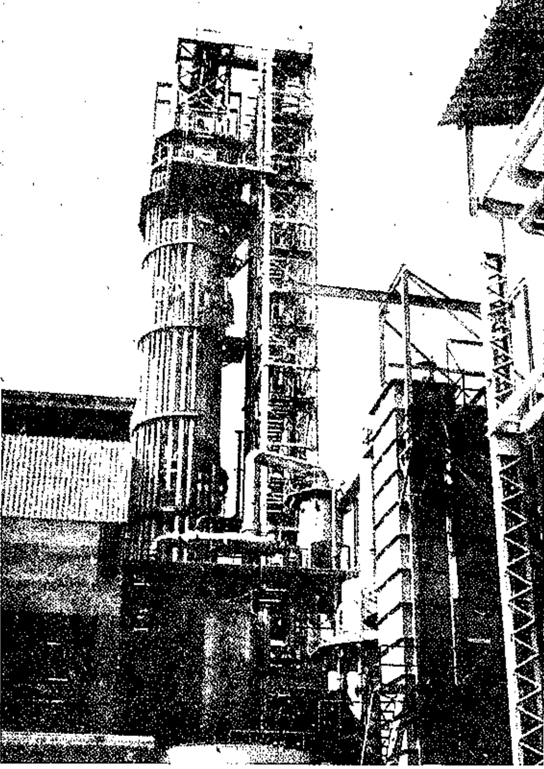

SEKA DALAMAN MÜESSESESİ **ÖZEL EKİ**

AYDINLIĞA DOĞRU

niteliksiz yabancılara yüzbinler ödeniyor...

BAŞARILI YERLİ TEKNİK ELEMANIN İŞ GÜVENLİĞİ YOK

KAMYR PİŞİRME TESİSATI
Bu tesiste günde 230 ton Esmer Sülfat Selülozu üretilmektedir.

Geçen ay başladığımız oda - üye ilişkilerini ve üyelerimiz arasındaki bilgi alış verişini geliştirmeyi amaçlayan «**her sayı bir işyeri**» programımız büyük bir ilgiyle karşılandı.

Bu sayımızda müdür ve şeflerle birlikte 48 mühendisin çalıştığı Dalaman kâğıt - karton ve selüloz fabrikalarını tanıtacağız.

Gazetemizin haber kısmında okuduğunuz gibi **TMMOB Dalaman İşyeri Temsilcisi Süleyman Ceylanlı SEKA Yönetim Kurulu tarafından İzmit'e sürüldü.** Bu olay, kendilerine «**milli**» diyen, aslında dışa bağımlı **gayri milli partiler topluluğu** iktidara gelir gelmez ülke çapında daha da yoğunlaştırılan terör, sindirme ve kıyım politikasının bir uzantısından başka birşey değildi. Ama, kıyım sonunda sineceği sanılan arkadaşlar:

— «Örgütlenmemizi engelleyici, bize gözdağı vermeye yönelik baskılar hiçbirimizi yıldırmayacak, aksine, birleşmemizi hızlandıracaktır.»

diyerek örgütlü mücadelelerini, sendikal haklar elde edinceye kadar sürdüreceklerini söyleyince sermaye cephesinin bir silâhı daha geri tepmiş oldu.

Teknisyeniyle, teknikeriyle ve mühendisiyle tüm teknik elemanların sorunlarının birlikte değerlendirilmesi gerektiğini ve bu sorunların; başta işçi sınıfı, tüm çalışanların örgütlü mücadelesiyle çözümlenebileceğini dile getiren üyelerimizin çalıştığı bu işyerini tanımanın yararlı olacağı kanısındayız.

DALAMAN'A FAŞİSTLERİN İMHA İÇİN GÖNDERDİĞİ KAMYONLAR DOLUSU KİTAPLAR İŞÇİLER TARAFINDAN YAĞMA EDİLDİ.

SEKA Dalaman tesislerini tanıtmaya başlamadan once, ilginç bir olaya değinmek isteriz.

Bilindiği gibi, 12 Mart açık faşizm döneminde; türlü işkence, ölüm, baskı ve terör olaylarının yanında, yurtseverlerin kamyonlar dolusu kitap ve dergilerine de elkonmuştu. Daha sonra, bu tür kitap ve dergi toplamanın suç olduğu yargıtay kararlarıyla belgelendiyse de, suçlular, elkoydukları kitapları sahiplerine vermeyerek, imha etmişlerdi.

Kâğıt hamuru yapılarak İMHA edilmesi kararlaştırılan kitaplar, daha kamyonlardan indirilir indirilmez işçiler tarafından kapışılmaya başlandı. Yöneticiler durumu öğrendikten sonra işyerlerini ve evleri teker teker aradılarsa da bir - iki kitaptan başka birşey bulamadılar.

Yeni gelen kamyonlardaki kitaplar da işçilerin eline geçmesin diye, İMHA olayı sonuçlanıncaya kadar, başında «sivil savunma uzmanları» beklemek zorunda kaldı.

TARİHÇE ve GENEL BİLGİ

Ülkemizde ilk kâğıt fabrikası İzmit'te 1936 yılında işletmeye açılmıştır. Hızla artan kâğıt ihtiyacı karşısında yine İzmit'te değişik tarihlerde 4 tane daha selüloz ve kâğıt fabrikası kurulmuştur.

Bu fabrikalar artan talepleri karşılayamıyacak duruma gelince 1970 den sonra Çaycuma, Aksu ve Dalaman'da yeni tesisler kurulmuştur. Ayrıca Antalya, Afyon ve Balıkesir'de kurulacak fabrikaların projeleri üzerinde çalışılmaktadır.

Selüloz ve kâğıt sanayiinde devlet çalışmaları yanında özel sektör yatırımları da hızla gelişmektedir.

ÜRETİM DURUMU

	Kâğıt-Karton (ton)			Sülfat Selülozu (Ton)			Viskoz Selülozu (Ton)		
	Proje Kapasitesi	Program	Fiili Üretim	Proje Kapasitesi	Program	Fiili Üretim	Proje Kapasitesi	Program	Fiili Üretim
1972	75.000	43.253	27 718	70 000	58 088	22 212	15 000	7500	841
1973	75 000	63 810	46 781	70 000	52 481	31 595	15 000	7500	2323
1974	75 000	65 900	57 403	70 000	55 000	54 335	15 000	7500	3665

SEKA DALAMAN TESİSLERİ

1.600.000 m^2 lik bir alan üzerine kurulmuş olan SEKA Dalaman tesisleri genel olarak altı işletmeden meydana gelmiştir.

1 — SÜLFAT SELÜLOZU FABRİKASI

Sülfat usulüne göre beyazlatılmış ve yarı beyazlatılmış selüloz üretmektedir. Yıllık kapasitesi 70.000 tondur. (günde 210 ton) Bu üretimin bir kısmı Aksu Müessesesi'ne gönderilmekte, bir kısmı da Dalaman Kâğıt Karton fabrikalarında kullanılmaktadır.

Sülfat selülozu fabrikasının yıllık kapasitesi 70.000 ton olduğu halde yıllık programlar 55.000 tondan fazla yapılmamış, fiili durumda ise **programlar hiçbir zaman gerçekleştirilememiştir.**

2 — VİSKOZ SELÜLOZU FABRİKASI

Suni ipek sanayiinde hammadde olarak kullanılan viskoz (linters) selülozu üretmektedir. Yıllık kapasitesi 15.000 tondur (günde 50 ton) Bu fabrikada da yıllık programlar, kapasitenin yarısını üretecek şekilde hazırlandığı halde 1972, 1973 ve 1974 yıllarında 3600 tonun üzerine çıkılamamıştır.

3 — KÂĞIT FABRİKASI

Değişik cinste iyi kaliteli yazı ve tabı kâğıtları üretilmektedir. İmalâtın büyük bir kısmını %100 beyazlatılmış iğne yapraklı ağaç sülfat selülozu ihtiva eden 60 - 90 gr/m^2'lik odun hamursuz yazı ve tabı kâğıtları teşkil etmektedir. Yıllık kapasitesi 35.000 tondur. (günde 110 ton).

4 — KARTON FABRİKASI

Bristol, Kromo, tripleks, dosyalık cinsi kartonlar imal edilmektedir. Yıllık kapasitesi 40.000 tondur. (günde 125 ton)

5 — ENEJİ SANTRALI

Tesisin tüm enerji ihtiyacını karşılamak üzere 7.700 KW gücünde kondensörlü türbo jeneratör grubu ile 18500 KW gücünde bir ara buhar almalı karşı basınçlı türbo jeneratör grubu vardır.

Enerji santralı, aynı zamanda tesisin buhar ihtiyacını da karşılamaktadır. Ara buhar almalı karşı basınçlı türbinde buhar giriş ve çıkış değerleri şöyledir:

Buhar girişi : 57 Atü, 420°C

Buhar çıkışı : Alçak Basınçlı 3,5 Atü 157 - 160°C
Orta Basınçlı 12-13 Atü 210-230°C

Orta basınçlı buhar, ancak 15 - 16 MW yüklendikten sonra türbinden elde edilebilmektedir. Türbin ise fabrikanın çektiği alçak basınca göre yüklenebildiğinden ve fabrikanın çektiği buhar 15 - 16 MW'a yükselmesine yetmediğinden **türbin çıkışından orta basınçlı buhar temin edilememekte** ve bu nedenle orta basınçlı buhar, basınç düşürme istasyonundan alınabilmektedir. Karşı basınçlı türbin çalışmazken veya devreye girmeden önce alçak basınç buharı da basınç düşürme istasyonundan elde edilir.

Fabrikanın ana ünitelerinde, 1 ton mamul madde elde edebilmek için harcanan buhar, su ve elektrik enerjisi aşağıdaki tabloda görülmektedir:

	Buhar Ton	Su m^3	Elektrik KWH
1 ton selüloz için	10	250	900
1 ton vizkoz selüloz için	7,7	270	1000
1 ton kâğıt için	5	110—150	800—1000
1 ton karton için	6	110—150	1100

6 — SU HAZIRLAMA TESİSİ VE DİĞER YARDIMCI TESİSLER

Tesisin fabrikasyon suyu 4 adet yatay filtre borulu keson kuyudan sağlanmaktadır. Bu tesisin kapasitesi 4 800 m^3/saat'dır.

Ayrıca, tesislerin bakım ve onarımı amaçları için mekanik ve bakım atölyeleri ile, üretimin kontrolu için modern bir laboratuvarı vardır.

TESİSİN YURT VE BÖLGE EKONOMİSİNE ETKİLERİ

- Ormanlardaki düşük evsaflı çam odunlarını işleyerek ormanların gelişmesini sağlayacak.
- Ürettiği yazı tabı kâğıdı ve çeşitli kartonlarla yurt ihtiyacının %100'ünü karşılayarak, ortalama **günde bir milyon lira döviz tasarrufu sağlayacak.**
- Bölgede pekçok kişiye iş imkânı sağlayacak, giderek bölgenin sosyal yapısı ve ticari durumu değişecek.
- Sosyal tesisler, odun nakliyatı ve diğer ilişkiler orman köylerine bir canlılık getirecek yeni iş alanları açılacak.

HAMMADDE, YARDIMCI MADDE, ENERJİ VE SU TÜKETİMİ

a) **Hammaddeler:**

Karaçam ve kızılçam	: 436.000 m^3/yıl
Linter	: 20.000 ton/yıl

b) Yardımcı maddeler:

Sodyum sülfat	: 7000 ton/yıl
Sodyum karbonat	: 1700 ton/yıl
Aluminyum sülfat	: 3200 ton/yıl
Reçine	: 1300 ton/yıl
Kireç taşı	: 12800 ton/yıl
Kükürt	: 1100 ton/yıl
Kaolin	: 8000 ton/yıl

c) Enerji tüketimi:

Fabrika santralında üretilen	117 000 000 kwh/yıl
TEK'dan alınan	38 000 000 kwh/yıl
Toplam	155 000 000 kwh/yıl

d) Fabrikasyon Suyu Tüketimi:
Yılda ortalama 30 000 000 m^3 su harcanacak

e) Fuel-Oil Tüketimi:
Yılda ortalama 70.000 ton fuel-oil kullanılacak.

HALKIMIZIN MİLYARLARI EMPERYALİZME PEŞKEŞ ÇEKİLİRKEN FAŞİSTLER YURTSEVERLERE KARŞI CİNAYETLER VE İŞKENCELER DÜZENLİYORLARDI.

Tonlar, milyonlar, yüzmilyonlar... Ilk bakışta sadece bu rakamların «büyüsü» içinde kahnırsa, ülke ekonomisine çok büyük yararları olan bir kuruluşu incelediğimiz düşünülebilir. Ama bu sihirli rakamları biraz aralayıp konunun derinlerine inince; mazlum kalkımızın milyonlarının nasıl har vurulup harman savurulduğu, emperyalizme peşkeş çekildiği görülecektir.

Başlangıçta 690 milyon liraya malolacağı hesaplanan tesisler, bir misli artışla 1 milyar 300 milyon liraya bitirilebilmiştir.

1972'deki zararı 179.270.315,32 TL olan müessesenin 1973 yılı bilânço zararı:
320.110.035,24 TL'ya yükselmiştir.

Yabancı kurucu firmalarla yapılan sözleşmede, 8 Temmuz 1970'de bitmiş olacağı belirtilen işletmenin bütün kısımları ancak 1973 yılının 9. ayında test çalışmaları tamamlanarak faaliyete geçebilmiştir. Günde 1 milyon liralık döviz kaybıyla üç yıl gecikmeden dolayı uğranan zararla bir tane daha aynı büyüklükte tesis yapılabilirdi.

FAİZ VE KOMİSYONLAR:
(TESİSİN KURULMASI İÇİN KREDİ VEREN KURULUŞLARA ÖDENEN)

	1972	1973	1974	1975
Devlet Yatırım Bankası	36.747.000	36.840.000	36.847.900	34.269.000
Avrupa Yatırım Bankası	14.233.000	14.357.000	15.990.100	12.926.000
Fransız Hükümet Kredisi	10.245.000	9.995.000	10.412.300	9.064.000
İtalyan Hükümet Kredisi	2.281.000	2.056.000	2.056.000	—
Ticari Bankalar	2.710.000	3.304.000	5.525.000	9.241.000
TOPLAM	65.900.000	66.500.000	70.831.300	65.500.000

Ama, ülkenin her gün milyonlar kaybettiği o dönemde; yabancı teknik elemanlar ülkemizi sömürmenin tadını çıkarırken, yerli teknik elemanlarımız personel kanununa girmeme, iktidarların kapı-kulu olmama savaşı veriyorlardı. Yöneticiler, kaybolan milyonların acısını en ufak bir şekilde duymadan (bugünkü gibi) teknik eleman kıyımıyla uğraşıyorlardı.

Daha geniş düzeyde ise «sosyal uyanış tehlikeli olmaya başladı» diyen faşistler (sermayenin kanlı diktatörleri), halkımızın ve öz kaynaklarımızın, sömürülmesine karşı çıkan yurtseverler için yeni yeni cinayetler ve işkenceler düzenliyorlardı.

AVRUPA YATIRIM BANKASI EMRİYLE STADLER HURTER FİRMASI MÜŞAVİR MÜHENDİS OLARAK ANGAJE EDİLDİ.

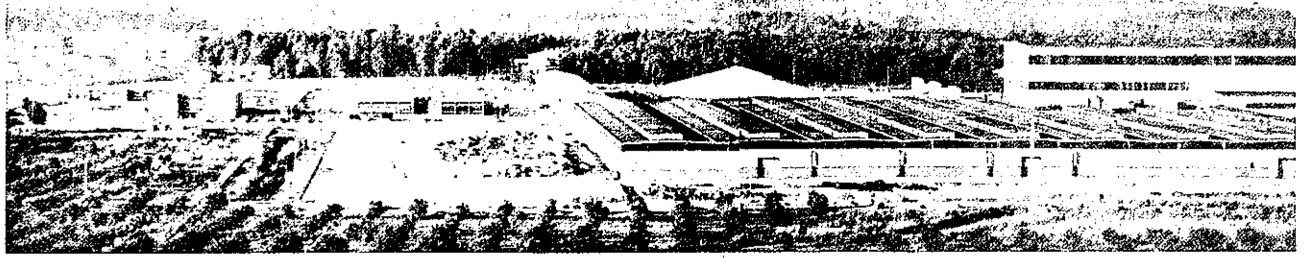
SEKA Dalaman Müessesesinin kuruluşu için 14 milyon dolar (kur farklarıyla 244.433.340.— TL) kredi veren Avrupa Yatırım Bankası, bütün diğer emperyalist ülke finans kuruluşları gibi, bağımlılığımızı pekiştirecek şartlarını da ileri sürmüştür.

Kurucu Firma ile yapılan sözleşmede bu husus şöyle dile getirilmektedir:

«MADDE XXVIII — MÜŞAVİR - MÜHENDİSLİK FİRMASI ANGAJMANI:
Bu sözleşme konusu Dalaman tesislerini finanse eden kredi müesseselerinden, Avrupa Yatırım Bankası (A.Y.B.) nin TALEBİNE BİNAEN Alıcı, Satıcı'nın da mutabakatı ile, teknik yardım ve tavsiyelerinden istifade edilmek üzere STADLER HURTER G.m.b.H. Wittelsla ohplatz 1 — München/ALMANYA firmasını, Müşavir - Mühendis olarak angaje etmiştir.»

A.Y.B'nin TALEBİNE BİNAEN SEKA ve STADLER HURTER;

- **İaşe - ibate masrafları hariç**
- **Seyahat masrafları hariç**

- **Ve diğer masraflar hariç**

258.000 (İkiyüzellisekizbin) Kanada doları üzerinde mutabık kalmışlar.

İaşe ve ibate masrafları, seyahat masrafları ve DİĞER MASRAFLAR hakiki bedel üzerinden, uçak biletleri ise tutarı üzerinden (ayrıca) ödenmesi uygun görülmüş.

Müşavir firma; Türkiye'de yapılan seyahatler, iaşe - ibate masrafları ve diğer masrafların karşılığını Türk Lirası olarak almayı kabul etmiş.

Sözleşmede İBATE, şöylece karara bağlanmış:

«F. İBATE:
Mühendislik firması personeli aşağıdaki ibate imkânlarından faydalanma hakkın asahip olacaklardır:
a) Kısa süreli ikametler için (4 aya kadar) birinci sınıf otel odası veya muadili.
b) Programdaki ikamet süresi dört ayı geçtiğinde Avrupa standartları ile mukayese edilebilir bir ev temini ve masrafları müşteriye (yani SEKA'ya) ait olmak üzere ailesini Türkiye'ye getirme müsaadesi.»

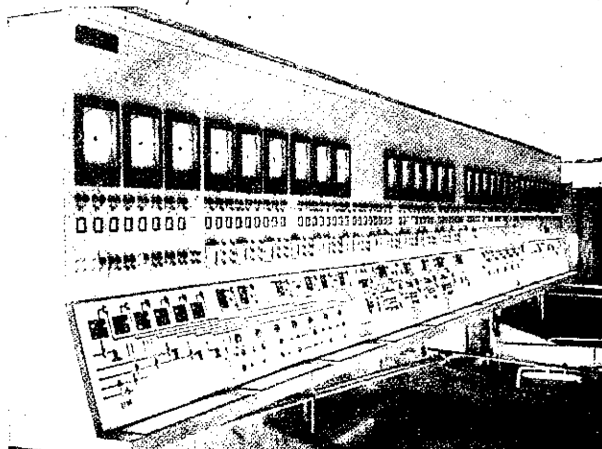
Sanki bu mühendislik firması ile, tesisler işletmeye açılıncaya kadar her türlü bilgi ve yeteneklerinden yararlanmak için sözleşme yapılmamış gibi; mevcut tesislerin tadil, modernizasyon ve tevsi işleri gerekirse ekstradan bir ücret tarifesi de eklemişler ve bir de buna CIA'nın darbe plânlarına benzer şekilde şifreli bir isim bulmuşlar:

«A» PROGRAMI

1. MESLEKİ ÜCRETLER
(a) Üst kademe yöneticilerin şahsen yaptıkları hizmetler: üst kademe yöneticilerin büroda, seyahatte veya sahada (işyerinde) şahsen yaptıkları hizmetler... günde $ 150
(b) Proje müdürünün hizmetleri: Projeden mesul mühendisin bürodaki, seyahatteki veya sahadaki hizmetleri... günde $ 125
Mesleki ücretlerin hesaplanmasında bir günlük iş süresi 5 saat alınmıştır. Mühendislerin bürosunda, Müşterinin çalışma yerinde veya diğer herhangi bir mahalde iş üzerinde sarfedilen bütün zaman bu süreye dahildir.»

... Veya diğer herhangi bir mahalde iş üzerinde sarfedilen bütün zaman ... ve bir işgünü 5 saat ... ve her işgünü 150 dolar...

Müşavir firma ile yapılan sözleşme üzerinde daha fazla durmanın gereksizliğini belirterek, biraz da «Kurucu Firma» ile yapılan sözleşmeye değinelim.

SEKA - DALAMAN'IN KURULUŞUNDA ADI GEÇEN ÖNEMLİ KURULUŞLAR:

C.G.E.E. Fransa	—	Şef Kurucu firma
BELOİT İtalya	—	Kurucu Firma
Pomilio İtalya	—	Kurucu Firma
Lurgi Alman	—	Mühendislik hizmetleri
AEG Alman	—	Generatör
AEG — ETİ	—	MCC, trafo, motorlar
Sungurlar	—	Kazan, Fuel-Oil tesisleri, soda kazanı
Alarko	—	Su hazırlama tesisleri, fabrikanın boru donanımı
RONA	—	Kreynler, tanklar, çelik konstrüksiyon
Mansur Şahin	—	Kreyn
Işık	—	Kreyn
MATES	—	Konveyörler, elevatör
SİMKO	—	Kablolar, kablo ferşi, dahili aydınlatma
TOKAR	—	Isıtma havalandırma, konveyörler, Sodyum silikat eriticisi
GÜRİŞ	—	Fabrikalar ve kanallar inşaatı
TOR	—	Ambar, itfaiye binası ve garaj
DEMAŞ	—	Kablo yolları
Ünal Atalay	—	Harici aydınlatma
Adnan Elbir	—	Siteler ve sosyal bina
Cevdet Akan	—	Fabrikadan denize kanal
Mustafa Su	—	Boya işleri
D.D.Y.	—	Baskül, kantar
Şeker Fabrikaları	—	Pompalar
Türk Kablo	—	Telefon kabloları
Kavel	—	OG Kabloları
Türk Telefon	—	Telefon santralı
MWM	—	Dizel

Yukarıda adı geçen firmaların hepsiyle ayrı ayrı sözleşmeler yapıldıysa da, yerimiz elvermediği için, sadece «kurucu firma» olarak nitelendirilen Fransız - İtalyan grubuyla imzalanan sözleşmenin mühendislik hizmetleri bölümüne değinebileceğiz.

YABANCI MÜHENDİSLİK HİZMETLERİNE ÖDENEN MİLYONLAR TÜRK MÜHENDİSLERİNİN GELİŞMESİNDE HİÇBİR YARAR SAĞLAMAMIŞTIR.

Kurucu firma ile yapılan sözleşmede, tesislerin montajını geciktiren tarafın, karşı tarafa ceza ödemesi prensip olarak kabul edildiyse de, daha en başta konan bir cümle, Fransız - İtalyan grubunu her türlü cezadan kurtamıştır:

«Satıcının buradaki taahhüdü, alıcının bütün vecibelerini tatminkâr bir şekilde ve zamanında yerine getirmesi şansına bağlıdır.»

Avrupa Yatırım Bankası'nın TALEBİNE BİNAEN bir mühendis - müşavir firması tutulduğu halde, Kurucu Firma da mühendislik hizmetleri adı altında para talep etmektedir:

«B — Genel Mühendislik Hizmetleri:
Makina ve teçhizatın genel mühendislik hizmetleri ve viskoz için 300.000 $ lık know - How bedeli dahil,
5.054.500.— Fransız Frangı
177.000.000.— İtalyan Lireti»

Kurucu firma bu kadar meblâğı yeterli bulmamış olacak ki:

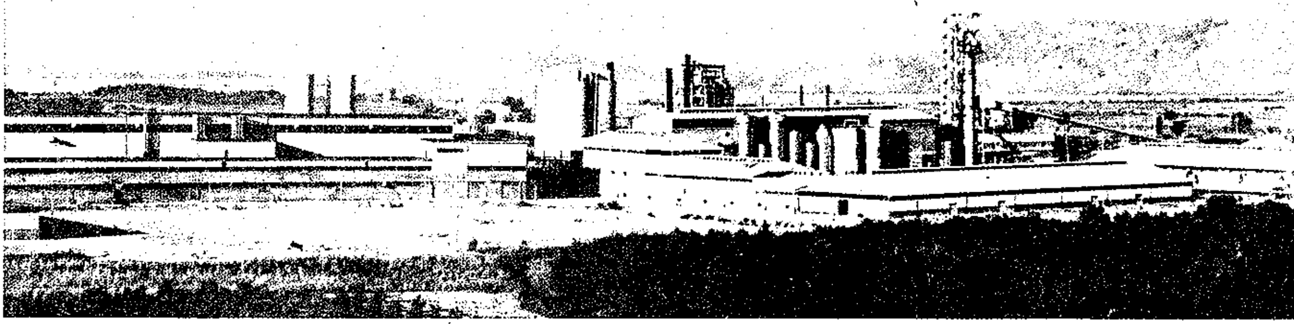
TEKNİK HİZMETLER adı altında
a) İnşaat ve mimari projelendirme tatbikat ve tafsilât plânları bedeli olarak
1.324.500.— Fransız Frangı
82.320.000.— İtalyan Lireti
b) Montaj ve İşletmeye alma personel ücretleri olarak
3.221.600.— Fransız Frangı
154.666.000.— İtalyan Lireti

istemektedir.

Bu paralara, TL. olarak ödenecek CEP HARÇLIĞI dahil değildir.

«Alıcı, satıcı'nın montaj şefine, mühendis ve montörlerine, uygun vasıflarda ücretsiz ikametgâh sağlıyacaktır. Ayrıca; montörlerin Türkiye'ye giriş ve çıkış tarihleri arasında iaşe ve diğer masraflarını karşılamak üzere her takvim günü için;

	TL
Montaj Şefine	90.—
Montaj Mühendislerine	90.—
Montaj ustabaşı	90.—

Baş montörlere 80.—
Montörlere 70.—

Cep harçlığı ödeyecektir.

İşletmeye alma personeline de, alıcı tarafından bilâ bedel ikametgâhı temin edilecek, ayrıca beher takvim günü için 90 TL. cep harçlığı ödenecektir. Bu harçlıklar net olup, vergiler Alıcı tarafından karşılanacaktır.»

İLGİNÇ BİR ÖRNEK :

Sözleşmenin bu şartları, Türk teknik elemanlarının ilginç bir örnekle karşılaşmalarına ve bunu uzun süre acı bir şaka konusu yapmalarına vesile olmuştur:

Türkiye'de sanat enstitüsünü bitirip Fransa'ya işçi olarak giden İdris Duman adında bir Türk teknisyeni, kurucu firma tarafından ECNEBİ MONTÖR olarak Dalaman'a gönderilmiştir.

Mösyö DUMAN, ecnebî montör olduğu için; hem 214 Fransız Frangı gündelik almış, hem (mefruşatı beğendirilmek kaydıyla) «bilâbedel ikametgâh»ta oturmuş, hem de 90 TL. net cep harçlığı almıştı.

Türk vatandaşı olan ve Türk pasaportu taşıyan Mösyö DUMAN, o şartlarda firmasındaki görevinden ayrılıp, Bay DUMAN olarak SEKA'ya iş için başvursaydı; brüt 40 lira gündelikle işe alınır ve teknisyen olduğu için döşeli - dayalı ikametgâhından çıkartılırdı...

Türk teknik elemanını aşağılayan, horlayan, kamu kuruluşlarını terke zorlayan, sendikal haklar bir yana 5 kuruş zam vermemek için bin dereden su getiren zihniyetin; yabancı teknik eleman karşısında nasıl alçaldığını, tüyü bitmedik yetimin hakkını nasıl hovardaca harcadığını bu örnek çok iyi göstermektedir.

MONTAJLA İLGİLİ PLÂN PROJE VE BELGELERİN ÇOĞUNU TÜRK TEKNİK ELEMANI HİÇ GÖRMEDİ.

Sözleşmede, «her tesisat kısmına ait makineler gemiye yüklenmeden asgari 3 ay önce, plân, proje ve belgeler bir transparant ve üç kopya olarak Alıcı'ya verilecektir» denmekteyse de; satıcı bu şartlara hiç uymamış, SEKA da hiçbir şekilde ceza uygulamasına gitmemiştir.

«Satıcı firmaların montörlerine verilecek montaj resimlerinin transparan kâğıda çekilmiş kopyalar ile montaj talimatın amelerinden ciltli 6 şar nüsha, her kısım montaj başlangıcından asgarî üç ay evvel Alıcı'ya gönderilecektir» maddesi kâğıt üzerinde kalmış, mühendislerin zorlamalarına rağmen elde edilememiştir.

«Komple tesisin ve müstekil her ünitenin işletmeye alma ve çalıştırma talimatnameleri 6 şar nüsha kitap halinde, işletmeye alma tarihinden 5 ay önce verilecektir.» maddesi de sözleşmenin uyulmayan hükümlerindendir.

Bunların, çeşitli yollarla (örneğin Mösyö DUMAN aracılığıyla) elde edilebilenleri ise, tercüme imkânı olmadığından bir işe yaramamış, teknik elemanlarımızın bilgisini geliştirme olanağı sağlanmamıştır.

Fabrikanın tecrübe çalışmaları sırasında da bize has bir gariplik olmuş; kurucu firmanın adamı olan üç yabancı teknik eleman SEKA tarafından kiralanarak, sözleşme şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediği bu adamlara kontrol ettirilmiştir.

Böylece; Türk teknik elemanına doğru - dürüst bir katkısı olmayan, 8 Temmuz 1970'de bitmesi gerekirken 3 yıl gecikmeyle biten, plânlandığı fiatın iki misline mal olan bu tesis 1973 yılının 9. ayında bitirilebilmiş ve Türk teknik elemanlarına teslim edilmiştir.

Şimdi, işletme sırasında birçok otomatik sistem çalışmamakta; tesisin önemli ünitelerinden biri olan Soda kazanında fotosel yerine bir adam gözleme yapmaktadır.

Otomatik sistemlerin yazıcıları ise, Avrupa'dan özel mürekkebi gelmediğinden ve bazılarının grafik kâğıtları olmadığından değerleri kaydedememektedir.

MÜESSESENİN İNSAN GÜCÜ

Şubat 1975'teki aylık istatistik cetvellerine göre SEKA Dalaman'da 1647 işçi ve 221 memur olmak üzere **1868 kişi çalışmaktadır.** İşçi statüsünde çalışanların 274'ü teknik eleman, memur statüsünde çalışanların 48'i de mühendistir.

Mühendislerin mesleklerine göre dağılışı şöyledir:

Elektrik Mühendisi : 6 kişi
Elektronik » : 1 »
Makina » : 17 »
İnşaat » : 3 »
Kimya » : 19 »
Orman » : 1 »
Kâğıt » : 1 »

DALAMANDA ÇALIŞAN ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ :

YAŞAR ALPAY
MEHMET ARICAK
İBRAHİM ÇETİN
AKYAR GÜNTÜRKÜN
GÜNDÜZ PİRİNÇÇİOĞLU
SAMİ TOPRAK
BEKİR YERTÜRK

Seka Dalaman Müessesesinde çalışan elektrik mühendisleri arkadaşımız Yüksel Birdal'la birlikte enerji santralı kontrol ve kumdanda panosu önünde

SENDİKA İŞYERİ TEMSİLCİSİNİN DOKUNULMAZLIĞI VE İZMİT'E SÜRÜLEN TMMOB TEMSİLCİSİ.

SEKA ile selüloz - İş arasında imzalanan işkolu toplu iş sözleşmesine göre:

Madde 9 — **Sendika temsilcilerinin vazifelerini ifa edebilmeleri için işveren 35 işçi bulunan işyerinde temsilcilik odası verir ve tefriş eder.**

Madde 12 — **Sendika temsilcilerinin görevleri süresince suç teşkil etmeyen vaki fiil ve hareketlerinden ötürü iş akidleri fesih edilemez.**

İşyeri temsilcilerinin, Sendikanın ve temsilcinin rızası ve muvafakatı olmadan işyeri değiştirilemez.

Temsilciler vazifelerini yerine getirmeleri sebebiyle İşveren ve vekilince tecziye edilemez, fena muameleye tabi tutulamaz, alacakları terfi ve zamlardan geri bırakılamazlar.

Madde 81 — **Sendika işyeri temsilcilerinin, bulundukları görevden başka bir göreve nakilleri şahsî muvafakatlarına bağlıdır.**

Madde 90 — b) **İşveren herhangi bir sebeple tasfiyeye lüzum gördüğünde bu hususu sendika yönetici ve temsilcileri için uygulayamaz.**

Yukarıya aktardığımız maddelerden de görüleceği gibi sendikal haklara kavuşan işçinin bir işyeri temsilcisini yerinden oynatmak işverenin haddine düşmezken TMMOB işyeri temsilcisi «yeteneklerinden daha iyi yararlanacağız» uydurma gerekçesiyle kıyım'a uğrayabilmektedir.

Aslında, TMMOB işyeri temsilcisi Cüleyman Ceylan'ın; hiçbir karşılık ödenmeden fazla mesai yaptırılan arkadaşlarının, fazla mesailerinin bir yazıyla belgelenmesini istediği için yöneticilerin gazabına uğramıştır. Dikkat buyurulsun: «Biz angaryadan fazla mesai yapmak istemiyoruz.» demiyorlar, sadece «fazla mesailerimiz belgelensin» diyorlar Ve bu istek, işyeri temsilcisinin sürülmesine yetiyor.

Halbuki işçi sendikasının yaptığı toplu sözleşmede; **«İşveren, günlük mesai müddeti dışında MUVAFAKATİNİ almak suretiyle işçiyi fazla çalıştırabilir.» (Md. 31)** diyor ve **«işbu zorunlu çalışma süresi içinde işçiye yemek veya kumanya verilir»** diye ekliyor.

Ayrıca sendikanın düzenleyeceği eğitim çalışmalarına şu olanağı sağlıyor:

Madde 80 — **İşçiler, sendikanın bildirdiği günlerde tertiplediği kurslar, seminerler ve konferanslara ücretlerinde herhangi bir kesinti yapılmaksızın katılırlar.»**

İşte, teknik elemanların sendikal haklara kavuşma mücadelesi; mukadderatlarını işverenin keyfinden kurtarmak, değişen politikaların kölesi olmamak ve ülkeye daha yararlı olabilmek için sürdürülmektedir. Temsilcileri sürülen arkadaşlarının mücadeleye daha canlı katılmalarıyla da amaca ulaşılacaktır.

DALAMANDA TÜRK TEKNİK ELEMANLARININ BAŞARILARI

Baştan beri anlattığımız gibi; işe yarar bir dökümana sahip olmıyan, gerektiği kadar kendilerini yetiştirme olanağı bulamıyan Türk teknik elemanları, yine de ne büyük başarılar sağlayabileceklerini (aşağıda birkaç örneğini sunacağımız) çalışmalarıyla göstermişlerdir.

1 — Yongalar bir takım kimyasal işlemlerle selüloz hamuru haline getirilmektedir. Bu yongalar içinde **Rejekt** denilen budak kısımları pişirilememekte ve selülozun hamur özelliğini bozmaktadır. Selülozun %5-10'unu meydana getiren Rejektler, hamuru bozmamak için atılmaktadırlar. Başka ülkelerdeki kâğıt fabrikalarında da durum böyledir.

Dalaman'da Türk teknik elemanlarının geliştirdiği bir sistemle, hem de herhangi bir kimyasal madde harcanmadan, öğütme sistemine dayanan mekaniki bir usulle Rejektler de değerlendirilmiş ve böylece yılda 15 milyon lira kâr sağlanmıştır.

2 — Kurucu firmanın montajını yaptığı alternatörün stator sargısı 2 defa patlamıştır. Kurucu firma, tamir için adam göndermediği gibi, gönderdiği proforma faturada 800.000 lira dolayında para istemiştir.

Türk teknik elemanları ise bu arızayı 52.000 liraya **halletmiştir.**

3 — İlk montaj anında kurucu firma rotorun sadece montajını (rotor ve yatakların ayarlanmasını) 16 günde yapmıştır..

Sargı patlaması sırasında demontajı bir günde yapan teknik elemanlarımız, yabancı montörlerin 16 günde yaptığı montajı 48 saatten az bir sürede bitirmiştir.

4 — Tesislerin kabulü yapılıp, yönetim Türk teknik elemanlarına geçmezden önce; karşı basınçlı türbo-alternatörün türbininin buhar sübaplarından birinde arıza meydana gelmişti. Sübap yuvasının değiştirilmesi gerekiyordu. Bu iş için türbin üst kapağının ve sübapların demontajı, yeni sübap yuvasının takılması ve türbin üst kapağının yeniden montajı gerekiyordu. Yabancı firma montaj için gerekli her türlü özel malzemeye sahipti. Ve yabancı montörler bu arızayı 8 günde giderdiler.

Kabulden sonra aynı arıza bir daha oldu. **Hiçbir özel malzemeye sahip olmayan Türk teknik elemanları, yabancı montörlerin 8 günde yaptığı işi 2 günde başardı.**

5 — Kabul işlemlerinin yapıldığı sıralarda, TEK'in enterkonekte sisteminde meydana gelen arızalar, SEKA'nın santralını da sık sık devreden çıkarıyordu.

Yabancı firma bizim teknik elemanlara el sürdürtmüyor, «ellerseniz garanti vermeyiz» diye tehdit ediyordu.

Enerji şefliği bünyesindeki teknik elemanları; ısrarla, yabancı teknik elemanların fayda değil, zarar getirdiğini söyleyerek gitmelerini sağladılar. Sistemdeki rölelerin bağlantılarını gözden geçirdiler. Birçok bağ-

SARFİYAT (İşletme Faaliyeti İle İlgili Carî Harcamalar)

Yıl	Toplam Carî Harcama	Memurlara Ödenen (TL)	İşçilere Ödenen TL	Hammadde ve Malzeme T.L.	Amortisman, Vergi, resim, diğer	Eleman Yetiştirme
1972	320 milyon T.L.	4,4 milyon	34.5 milyon	184.5 milyon	96,6 milyon	15.000.-
1973	312 milyon	12.6 milyon	35,4 milyon	167 milyon	97 milyon	15.000.-
1974	497 milyon	10.5 milyon	47.5 milyon	335.5 milyon	103,3 milyon	6800.-
1975	861 milyon	11 milyon	63 milyon	671 milyon	116 milyon	50.000.- (Öngörülen)

Not : 1) **1973 yılında memurlara harcanmış görünen 12,6 milyon liranın 6,5 milyon lirası 260 memura verildi, 5 milyon lirası ise birkaç uzmana ödendi.**

2) **1974 teki 10,5 milyon liranın 5 milyonu tüm mühendis ve memurlara 4 milyon lirası ecnebi uzmanlara ödendi.**

lantının yanlış yapıldığını gördüler. Hataları düzelttiler ve santralın devamlı çalışmadını sağladılar.

En kısa süreli bir duruşun bile ülkemize 160.000— liraya mal olduğu bu arızalar bir daha yinelenmedi.

6 — Her şeyi buhara bağımlı olan sistemde kazanlar için gerekli fakat Türkiye piyasasında bulunmayan bazı özel malzemeler, sipariş edildiği takdirde, bürokratik formaliteler yüzünden en az bir yılda temin edilebilmektedir.

Bu malzemeler ,yerli teknik elemanımız tarafından, kendi imkânlarımızla Dalaman atölyesinde yapıldı. Eğer yapılamasaydı, o malzemeler gelinceye kadar kazan çalışamıyacaktı.

7 — Soda kazanının öngörülen şekilde işletilmesini yabancı firma sağlayamadı. Normal bir işletme çalışması başarılamadan bize devredildi.

Ancak, yabancılar gittikten sonra, işletme tamamen Türk teknik elemanlarına geçince, sıhhatli bir çalışma sağlanabildi.

Daha çoğaltabileceğimiz bu örnekler, teknik elemanlarımıza yetki ve sorumluluk verilirse, her zorluğun üstesinden gelinebileceğinin açık kanıtlarıdır.

Fabrikanın duruş ve kalkışı sırasında uyulacak programı yabancılar hazırlıyorlardı. Yerli teknik eleman, birkaç defa gördükten sonra, bunu çok daha iyi bir şekilde ve geliştirerek başarmıştır.

BUHARLAŞTIRMA TESİSATI ve SODA KAZANI : Bu tesiste siyah likör ilk önce buharlaştırılmakta ve mütakiben soda kazanında yakılmaktadır.

KIYIM... KIYIM...

Yetişmiş ve işletmeye yararlı olabilecek, sisteme hakim teknik eleman, yöneticisinin keyfiyle başka yerlere sürülürse veya ülke çıkarlarına aykırı personel politikası yüzünden, daha iyi imkân bulunca ayrılmak zorunda kalırsa, bunun sıkıntısını politikacılar ve yöneticiler değil halkımız çekmektedir. Halkımızın zararı ise, kendi makam ve çıkarından başka birşey düşünmeyenleri hiç ilgilendirmemektedir.

Konumuz SEKA - Dalaman olmakla birlikte, TMMOB işyeri temsilcisi Süleyman Ceylanlı'nın sürülmesiyle tekrar su yüzüne çıkan SEKA'nın personel politikasına kısaca değinmekte yarar görüyoruz.

SEKA Genel Müdürlüğünün; bilinçli, ülke çıkarlarını herşeyin üstünde tutan çalışanların hakkını gözeten teknik elemanlara karşı baskı yöntemlerini uygulaması yeni değildir.

Haber kısmında da değindiğimiz gibi, 1971'de, teknik elemanların personel kanununa girmeme ve sendikal hakları elde etme uğrunda güçlü direnişler yaptığı günlerde, Dalaman'da TEK-SEN temsilcisi olan **Yüksel Birdal** Aksu'ya sürülmüştü.

Başarılı birer teknik eleman olan **Çaycuma Müdürü Kaya Karadeniz** ile **Aksu Müdürü Emin Kallem** Genel Müdürlük politikasıyla uyuşamadıkları için ayrılmak zorunda kalmışlardı.

Dalaman montajında çalışan; bilgi, tecrübe ve yetenegi ile herkesin saygısını kazanan **Elektrik Mühendisi Altan LÖKER** kurucu firma elemanlarının müstemlekeci tavırlarına ve yöneticilerin basiretsizliğine dayanamıyarak:

— «Siz vatan hainisiniz!..» diye bağırıp, istifa etmek zorunda kalmıştı.

Çaycuma'da çalışan **Kimya Mühendisi Halil Kutlu** yan ödemelerle ilgili talepleri dolayısıyla Afyon'a sürüldü.

Aynı şekilde ikisi de **kimya Mühendisi olan Bülent Eriş ve Solmaz Eriş** te, yan ödeme istekleri yüzünden yöneticileri kızdırdılar ve merkeze alındılar. «Böyle yöneticilerle çalışmak insanda huzur bırakmıyor» diyerek istifa edip ayrıldılar.

Elektrik Mühendisi Necmi Çınar, Genel Müdür tarafından özel hayatına bile karışılınca, İzmit'te çalışırken istifa etti.

İngiltere'den mezun olan **Kâğıt Mühendisi Vecihi Yılmaz Gence**, Çaycuma'da çalışırken yöneticilerle geçinemediği için işten ayrıldı.

İngiltere'de okuyan **Yurdaer Cansu** İzmit'ten Aksu'ya sürüldü. Amerika'da tahsil gören **Mustafa Yaşar Çelik** te yine yöneticilerin politikası ile uyuşamayıp ayrılmak zorunda kaldı.

Yabancı ülkelerde okuyan mühendis arkadaşların hepsi de SEKA adına burslu olarak okudular. İleride SEKA'nın yönetiminde çalıştırılmak amacıyla Amerika da 10, Almanya'da 7, İngiltere'de 8 kişi burslu okutuldu, ve bu elemanların yetişmesi için 20 - 25 milyon lira para harcandı.

Şimdi bu 25 teknik elemanın sadece 9 tanesi SEKA' da çalışıyor. (Dalaman'dan İzmit'e sürülen Süleyman Ceylanlı da Almanya'da okuyan, yöneticilerin takdir etmek zorunda kaldığı değerli bir Proses Mühendisidir.)

Yöneticilerin adeta kasıtlı bir şekilde SEKA'dan ayrılmaya zorlamak için açıkça:

— **«Yabancı ülkelerde okuttuklarımız SEKA'ya bir fayda sağlamıyor bizim sisteme uyamıyorsunuz»** diyerek iş huzurunu bozduğu bu değerli ve ülkeye olduk ça pahalıya mal olan teknik elemanlar; istifa edip ya özel teşebbüse geçiyorlar ya da yurt dışında çalışıyorlar

DÜŞÜNCE ve ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

YERLİ TEKNİK ELEMANI İŞTEN AYRILMAYA ZORLAYAN ZİHNİYET, HİÇBİR YARAR SAĞLAMAYAN YABANCI TEKNİK ELEMANI, ÇOK YÜKSEK ÜCRETLERLE MÜŞAVİR TUTUYOR.

TEKNİK GÜCÜMÜZ HALKIMIZIN HİZMETİNDE OLMALIDIR

Yukarıda belirttiğimiz gibi idare ile teknik eleman arasındaki kopukluk ve teknik elemanımıza güvenememe dolayısıyla, yabancı teknik personel, «müşavir» adı altında yüksek ücretlerle istihdam edilmekte; bu yabancı elemanlar bilgi aktarma yönünden hiçbir yarar sağlamadıkları gibi, kendi teknik elemanımızdaki huzursuzluğun artmasına da sebep olmaktadırlar.

Tecrübe çalışmaları sırasında, kurucu firmadan kiralayarak, kurucu firmayı SEKA adına denetlemesi istenen 3 yabancı UZMAN; **Bay B. Bezjak, Bay K. Kopta ve Bay D. Escoda:**

- Üretimi geliştirmek
- Bakımı organize etmek
- Ölçü aletlerinin bakımı
- Eleman yetiştirmek amacıyla **9500 DM. Aylık** ve ayrıca **günlük 160.— TL cepharçlığıyla SEKA tarafından kiralandılar. Bu uzmanlara «bedelsiz olarak MÜNASİP ve KOMPLE birer lojman» sağlanacağı** da unutulmadan sözleşmeye eklendi.

POLİS AMCA YETİİİİİŞŞ!.. KOMÜNİSTLER ADAM ÖLDÜRÜYOR!..

" GIRGIR " dan

İŞ GÜVENLİĞİ İSTİYORUZ

SOSYAL TESİSLER, SOSYAL HUZUR: KAMPIMIZA KEDİ, KÖPEK VE BEKÂRLAR GİREMEZ

1.600.000 m^2 lik alan üzerinde kurulan SEKA Dalaman müessesesi'nin birçok sosyal tesisi de vardır. Ama bu sosyal tesisler, işçilerin değil, sadece memurların yararlanması için yapılmıştır. Türkiye'de diğer kuruluşlar da da henüz işçilerin yararlanacağı, işçilerin insanca yaşamasını amaçlayan sosyal tesisler yapmak fikri gelişmediğinden, bu konunun üzerinde fazla durmayacağız.

Dalaman'da 192 lojman ve 19 prefabrik ev ile 24 odalı, yemekhane ve dinlenme salonu olan bir sosyal bina bulunmaktadır. 240 kişilik sinema binası vardır.

Ayrıca, deniz kenarında 27 barakalı ve gazinosu olan SEKA AİLE DİNLENME KAMPI müessesenin ileri gelenlerinin istifadesine açılmıştır.

Sosyal Bina'daki kısıtlı yaşantı, sinema salonunda herkesin protokoldaki yerine uygun oturması, müessesedeki huzursuzluğu arttırıcı faktörler olarak anlatılmaktadır.

Herşeyiyle, huzurun temelden bozuk olduğunu belirten teknik elemanlar, AİLE dinlenme kampına ait tüzük'te yer alan bir maddeye artık kızamadıklarını sadece gülüp geçtiklerini belirtmişlerdir.

«Kampa kedi, köpek, kümes hayvanları getirilemez Kampımız aile kampıdır, bekârlar giremez.»

Sosyal Tesisler

BIR ÖNERİ VE SONUÇ

Yerli personel başlangıçta işin projelendirilmesine katılmadığı gibi, daha sonra da bu çalışmalar teknik elemanlarımıza aktarılmadığı için, yeteri kadar bilgilenme sağlanmamaktadır.

Bunun bilincinde olan TMMOB işyeri temsilciliği, konularıyla ilgili türkçe teknik kitap yetersizliğini de düşünerek, üyelerin kendi paralarıyla İngilizce öğrenmelerini sağlamış, oldukça yararlı olan kursları başlatmıştır. Ayrıca müesseseye bir kitaplık kurulması önerilmiş ve ihtisas alanlarına giren kitap listeleri de hazırlanmıştır.

Bu güzel girişim müessese tarafından desteklenir ve geliştirilirse, ileride kurulacak benzer tesislerin mühendislik hizmetleri kendi elemanlarımız tarafından kolayca başarılabilir.

Yöneticiler, 3 - 5 yabancının yaptığı bir işi 150 - 200 yerli mühendisin yapamıyacağına dair yanlış inançlarını degiştirmelidirler.

Aksi takdirde, yurt ekonomisine günde bir milyon lira katkıda bulunan bu önemli müessese; berbat personel politikası dolayısıyla için için kaynayan bir yanardağ olmaktan öteye gidemiyecektir.

ÜNİVERSİTELİ ARKADAŞLARLA SOHBET

ersin kaya

Üniversite olayları son günlerde yine kamuoyunu en çok meşgul eden konulardan biri haline gelsi. Gün geçmiyorki bir yüksek okulda, bir fakültede boykot yada çatışma olmasın... Çok sayıda öğrencilerin yaralandığı olaylar gazetelerin tek sütunla değerlendiği haberler haline geldi. Ölümlü çatışmalar şimdilik önemli haber işlemi görüyor. Okur - yazar kamuoyunun biraz insaf sahibi olan kesimi bu olayların «karşıt gruplu öğrencilerin çatışması» olmadığının farkında. Ancak kamuoyunu oluşturmada en etkin araçlardan TRT, ayağının altından kayan toprakları gören kişinin telâşı içinde, tarafsızlık adına taraf tutmaya saldırganları korumaya devam etmekte... Sağ basının haberleri ise olayı hiç görmemiş kişilerin kaleminden çıkmış gibi: «Solcular hadise çıkardı» «Ecevitçi komünistler dersleri engelledi»... Konuya gerçekçi yaklaşımla eğilenler ise belirli tespitlerde birleşecektir.

Birkere 1968 den bu yana süren, 71 öncesinde doruk noktasına erişen üniversite eylemleri, bütünüyle hedefine varamamıştır. istenilenler gerçekleşememiştir. Üniversite gençliği barınma olanaklarından yoksundur, beslenme koşulları, gerektiği gibi değildir. Ders araç ve gereçleri, kitapları yetersizdir. Yönetmelikler özellikle disiplin yönetmelikleri anti - demokratik hükümlerle doludur. Yönetime katılma sağlanamamıştır.

Ancak bir noktayı hemen belirtelim. Toplumun her kesiminde anti-demokratik yasalar ve uygulamalar geçerliyken üniversitenin bunun dışına çıkması zaten beklenilemez. Toplumun egemen güçleri, kendi çıkarları aleyhine gelişen bir çıban başının oluşmasına, güçleri yettiğince elbette izin vermeyecektir. Yani üniversitede halk yararına işleyen bir demokrasi, ancak, toplumumuzda halkın çıkarlarını savunan güçlerin egemen olmasıyle kurulabilecektir.

Buradan çıkarılacak, sonuç nedir? Üniversite'de demokrasi için mücadele vermekten vaz mı geçilmelidir? Bu sorunun cevabı kesinlikle hayırdır. Anti - demokratik cephenin her alanda geriletilmesi zorunludur. Halkın demokratik iktidarı da her alanda verilecek, başarılı mücadelelerle daha çabuk gerçekleşecektir. Nitekim üniversite ve yüksek okullarımızda devrimci kesimin verdiği uğraşla kazanılanlar ihmal edilemeyecek, bir düzeydedir. Yer yer yönetmelikler değiştirilmiş, üniversite yönetimlerinin yetki alanına giren başka olumlu gelişmeler sağlanabilmiştir. Hepsinden önemlisi öğretim üyeleri kesiminde olsun gençlik kesiminde olsun, demokrasi cephesine, yurtseverler cephesine büyük katılmalar gerçekleşmiştir. Özellikle öğrenci kesimindeki bu olumlu gelişmeyi ne üniversitelerde yuvalandırılan faşist grupçukları, ne sıkıyönetimin baskısı ne de taraflı polis örgütleri önleyememiştir. Tersine gün geçtikçe daha çok sayıda namuslu üniversiteli toplumsal mücadeleye fiilen katılmaktadır.

Uzun vadede gerçekleşebilecek amaçlara varılamadığı için üniversiteleri karşı - devrimci güçlere terk etmek, ne kadar yanlışsa, yalnızca olumlu sonuçlarına bakıp eylem fetişizmine saplanmak bir o kadar olumsuz davranıştır. Ülkenin içinde bulunduğu koşulları çok iyi değerlendirmek gereklidir. Toplumdaki sınıfsal mücadelenin eriştiği konumu, sermaye cephesinin çeşitli kesimlerinin yakın ve uzak dönemde benimsediği yöntemleri açıklıkla tespit edip üniversite eylemini bu perspektif içinde yerine oturtmak gereklidir.

Bu söylediklerimiz bu işlerle ilgilenenlerin bilmediği, kabul etmediği düşünceler değildir. Kanımızca herkes tarafından bilinse de, şu günlerde davranışlarımızın temel ilkelerini ortaya koymakta ve olayları bu temel ilkeler çerçevesinde değerlendirmekte yarar vardır.

Türkiye, tarihinin en ilginç dönemlerinden birini yaşıyor. Sermayenin en şoven, en saldırgan kesiminin siyasal temsilcileri iktidarın ortağı şimdi. Günümüze kadar yan vurucu kuvvet olarak kullanılan bu bölüm bundan böyle devlet kadroları içinde profesyonel çalışma olanağı kazanmıştır. Daha önce «Liberal» «özgürlüklere saygılı» görüntüyü kullanmayı tercih eden finans kapital ortakları, sokak zorbalarının desteğine muhtaç görmektedirler kendilerini. Ve faşist ideolojiyi «milliyetçilik» perdesi ardında savunan, faşist olmadıklarını söyleyen ama faşizmin evrensel bütün niteliklerini üzerinde taşıyan siyasal ekip bir iktidar tırmanışı programını uygulamaya sokma aşamasındadır. Üç parlamento üyesinden ikisini hükümete sokmayı başarmışlardır. Sıra bürokrasinin mümkün olan bütün kilit noktalarına adamlarını yerleştirmeye gelmiştir.

Faşizmin iktidara tırmanışı dünyada da bizdekine benzer biçimde olmuştur. İlk adım parlamenter işleyiş içinde iktidara el atmaktır. (Almanya, Avusturya). İkinci adım parlamentonun gücünü azaltıp icranın gücünü artırmaktır. (Milli Devlet, Güçlü İktidar). Bu arada halk kitlelerinin her kesiminin muhalefeti kırılmaya çalışılır, sokak terörü yaratılır (İspanya).

Devrimci üniversiteliler sokak terörünü, devrimci gençlik muhalefetinin uğradığı saldırıyı yaşamaktadırlar. Bu alanda en büyük kaybı verenler de üniversitelilerdir. (Halkın öbür kesimlerinden verilen kayıplar şimdilik daha az.)

seçmeler

yüksel birdal

ALLAH SÖYLETİYOR

— «AP, aczin ve beceriksizliğin timsalidir.»

(Türkeş 12 Ekim 1973)

— «AP'yi iktidara getirmeyin, bunakanlara dur diyecek kudreti yoktur.»

(Feyzioğlu 7 Ekim 1973)

— AP'nin sağcılığı perhizli hastanın turşu yemesidir. Bu parti sağcı değil, macun partisidir.

(Erbakan 28 Ekim Eylül 1973)

— «Delimisiniz be kardeşim, hâlâ bu adamların peşinden gidilir mi?»

(Erbakan 29 Eylül 1973)

Hikâyeyi bilirsiniz.

Mark Twain, bir gün, çok ünlü iki opera sanatçısının geleceği bir toplantıya çağrılmış. Sanatçılar sanatlarını döktürmüş, dinleyenler mestolmuş, ortalığı alkışla inletmişler.

Toplantıyı düzenleyen ev sahibesi gururla Mark Twain'e sormuş:

— «Nasıl buldunuz üstad?»

— «İkisi de öküz gibi böğürdü...»

— ......,

Bu cevap üzerine ortalıkta buz gibi bir hava esmiş.

— «Ama üstad, onlar dünyanın en ünlü sanatçılarıdırlar ve gerçekten bugün birer harikaydılar.»

— «Valla ben operadan pek anlamam» demiş Mark Twain. «Onun için sanatçıların kendilerine sordum, diğerini nasıl bulduğunu. Her ikisi de, diğerinin öküz gibi böğürdüğünü söyledi. Ben de sanatçının fikrine hürmet ederek onların yargılamasını sizlere ilettim.»

Gerçekten ihtisasa hürmet etmek hepimizin görevi olmalı.

Hele politikacıların, yani ülkeyi yönetmek için bizden vekâlet isteyen adamların vekâletnameye lâyık birileri olup olmadığını öğrenmek istiyorsak, meslektaşlarının sözlerine kulak vermeliyiz.

VİCDAN VE CÜZDANLI DEMOKRASİ

Allah razı olsun şu politikacılardan.

«İşçiye politika yasak, memura politika yasak, gençler politikayla uğraşmasın, camiye politikayı sokmayın...» deyip bütün vatan - millet görevlerini üstlerine almaları ve büyük fedakârlık?

Bu fedakârlığa can-yürek dayanır mı?

Allah hepsini de iki cihanda aziz etsin. Hükûmeti kurabilmek için hayatlarını bile tehlikeye attılar.

Cepheciler'in transfer komitesi Çilli'yi kaçırdı.

Bizim gül hatıramız için kurulan pazarda, en tayon mallar hint kumaşı fiyatına satıldı.

— «Bu hükûmete oy verirsek uşaklığı kabul etmiş oluruz.» dediği halde elini vicdanına koyup uşaklığı sineye çeke çeke oy verenler mi ararsınız?

— «Bizim Demirel'e oy vermemiz, şerefsizlik olur.» dedikten sonra tarihi pederi sayesinde doğru yolu görenleri mi ararsınız?

— «Ben anadan doğma CHP'liyim. Bu yaşa geldim CHP içi kullandım oyumu. Bütün ailem CHP'yi destekledi. Ama son seçimlerde AP yakama yapıştı, milletvekili oldum. Şimdi bu gidişi beğenmiyorum. CHP'ye girmek vatanseverliktir.» şeklinde firaklı nutuklar atarak yapılan transferden sonra, bir gecelik cüzdan (pardon vicdan) muhasebesiyle 15 saatte iki defa transfer olarak, erişilmesi imkânsız dünya rekoru kıran politikacıya nasıl hayran olmazsınız?

Politik alışverişte İşverenler Konfederasyonu Genel Başkanı Halit Narin de rol oynamış. Çıkar çevreleri, Hükûmet için tüm olanakların kullanmış.

Olanak kullanmıyacaklardı da, ne kullanacaklardı? Helâl olsun. Analarının ak sütü gibi helâl olsun.

Millî bütünlüğümüzü bozmak isteyen, yıkıcı düşünceli aşırı cereyanlara karşı Devlet'in selâmeti için can siperâne mücadele ederken bir de kumar borcunu mu düşünsünler?

GEÇİMİNİ TEMİN EDEMİYORMUŞ

Kısa bir süre önce CHP'den istifa ederek AP'ye giren Hatay Milletvekili Mehmet Sait Reşa'ya usulsüz olarak toprak verildiği saptanmış ve hakkında iptal davâsı açılmış.

Reşa: «Geçimini temin edecek geliri olmadığını» beyan ederek, hem kendisine hem annesine 200 er dönüm arazi verilmesini sağlamış. Geçimini milletvekiliği ile temin ettiği ortaya çıkınca, arazinin usulsüz olarak verildiği ortaya çıkmış.

Milletin koskoca vekili yalan söyleyecek değil ya. «Geçimimi temin edemiyorum» dediyse doğrudur. Baksanıza, hakkında davâ açıldığı halde Ankara'da da, Hatay'da da bulunup bir türlü tebligat yapılamamış. Kimbilir «geçimini temin» için nerelerde ne zorluklara katlanıyordur.

FRANSIZ KIZI

Michele Paniere adında bir Fransız kızı kapalıçarşıda sahte çekle 15 bin liralık halı satın alırken yakalanmış.

— «Türkiye'ye daha önce de geldim ve bu yolla birçok eşya aldım.» diyen Michele;

— «Bana, Türkiye'de kısa zamanda çok zengin olunur demişlerdi. Ben de inanıp bu sahtekârlığı yaptım» şeklinde konuşmuş.

Bize kalırsa bu kızı M.C.'nin propaganda gezilerine çıkarmalı.

— «Türkiye'de düzen kötüdür, değiştirilmelidir» gibi tehlikeli fikirlere saplananlara karşı çıkaracaksın kürsüye, mini etekli Fransız dilberini:

— «Konuş yavrum» diyeceksin.

— «Türkiye'de kısa zamanda zengin olunur...»

Bundan güzel propagandist mi olur?

T.E.K.

Başı 3'te

manlara ihtiyaç vardır.

TEK ve üniversiteler arasındaki ilişkileri geliştirerek, bu uzmanların daha üniversite sıralarında iken yetiştirilmelerine başlanması, öğrencilerin bu sorunlara ilgi duymalarının sağlanması, lisans - üstü (master)ve doktora tezleri için ülkemiz enerji sorunlarına dönük çalışmaların teşvik edilmesi zorunludur.

Üretim ve eğitim arasındaki canlı bağların kurulması ve geliştirilmesi açısından, son derece önemli olduğuna inandığımız TEK Araştırm kurulunun bu girişimlerin sevinçle karşılamaktayız. Gerçek eğitimin üretimle doğrudan bagları olan bir eğitim olduguna mananlar olarak. Bogaziçi üniversitesinde başlatılan bu girişimin ODTÜ, İTÜ, KTÜ ve diğer yüksek okullara da yaygınlaştırılmasının, daha somut ve daha programlı bir ilişkiler bütününün kurulmasının yararlı olacağı kanısındayız. Üniversitelerde, Yüksek ve orta gerilimi konu alan derslerde TEK'nun karşılaştığı sorunların tartışılması, TEK'in karşılaştığı sorunlardan çıkaracağı bir lisans üstü ve doktora tez konuları listesi ve bu tez konularının üniversitelerce kabul edilmesi söz konusu ilişkilerin kurulması doğrultusunda önemli bir adım ve diğer kamu kuruluşları için de önemli bir örnek olacaktır

smm'ler

Başı 3'te

gu alabilmesinden doğduğunu belirten üyeler TUS asgari ücretinin bir kısmının proje asgari ücretine eklenmesini önermişlerdir.

Projelerin odaya bizzat mühendisler tarafından getirilmesini eleştiren bir SMM üyemizin görüşleri çoğunluk tarafından benimsenmemiştir. Proje vizesi için mühendislerin bizzat odaya gelmesi, imzacı mühendislere karşı etkin bir tedbir oldugu görüşü toplantıya hakim olmuştur.

Proje vize ücretleri de tartışılan başlıca konulardan bir olmuştur.

Toplantıda getirilen öneriler SMM komisyonunun 8 mayıs günü yapacağı çalışmada değerlendirilecek, uygulamaya ilişkin değişiklik kararları alındığında, bunlar tüm SMM üyelerimize gönderilecektir.

ÜNİVERSİTELİ ARKADAŞLARLA

Başı 9'da

Türkiye'de karşıt durumlu toplum kesimlerinin yani egemen güçlerle halkın, örgütlenme düzeyi, siyasal bilinç ve her türlü mücadele aracı bakımından bir karşılaştırılması yapıldığında açıkça görülecektir ki «milliyetçi cephe» diye adlandırılan kesim daha güçlüdür. Her türlü çatışma, sonunda devrimci kesimin kaybıyla bitecektir. Faşistlerin silâhlı saldırılarının, parti basmalarının, öğretmenlere tecavüz etmelerinin nedeni de bu durumdan yararlanarak, gerçek halk muhalefetini güçlenmeden boğma isteğidir.

Bu oyunu bozmak, yalnızca üniversite gençliğinin doğru ve tutarlı davranışıyla mümkün olamaz. Çünkü bir taraf, «tarafsızdır» diye nitelenen güçleri de yanına alarak saldırmaktadır sürekli. Ama saldırganların olaylara gerekçe diye öne sürdüğü eylem türünü, «forum» ve «boykot»ları asgariye indirmek, çatışmaları azaltacaktır. Yada azaltması beklenir. Bir insanın, devrimci düşünceyi benimseyen bir üniversitelinin değerini en iyi takdir edecek kişiler yine devrimcilerdir. İnsan kaybımızı minimumda tutmaya çalışmakta görevimizdir.

Şu sıra faşist oyununu üniversitelerde bozmanın yolu forum ve boykotlara son vermede görünüyor.

Ama İTÜ'lü arkadaşlarımız «bir 22. madde sorunumuz var, üniversiteden yüzlerce kişinin, hem de son sınıflara gelmişken atılmasına olanak tanıyor» diyebilirler. Yada İDMMA ndeki, Kadıköy'deki Vatan'daki mühendislik öğrencileri her türlü kötü niyetli yoruma açık disiplin yönetmeliklerini hatırlatabiirler. Gerçekten de haksız değildirler. Ama toplumumuzun içinde bulunduğu yapısal durum, sonuç almak üzere seçilecek yöntemleri değiştirmeyi zorunlu kılıyor. Bu yolda atılacak adımlarda yardımcı olacağı inancıyla deneylerimizden edindiğimiz birkaç sonucun altını çizelim:

Halkımız, öğrenim kurumlarımız, gelecekteki mesleğimiz için yararlı gördüğümüz değişiklikleri isterken kurulabilecek en geniş ittifakı kurmak zorundayız. Üniversitelerin özerkliği, yönetimlerinin demokratikliği, ülke yararına çalışmalarının sağlanması yönünde hocaların büyük çoğunluğu da öğrencilerle aynı saflarda yer alabilirler. Bu bakımdan iç yönetmeliğin birkaç maddesinde görüş ayrılığına düşülen hocaları, «işbirlikçi», «mason» diye suçlamak, iticidir, hatalıdır, üstelik gerçekçi de değildir. Çünkü öğrencinin iki yerine üç sınav hakkına sahip olması prof. ların ne masonluğuna ne de işbirlikçiliğine zarar getirecektir. Öğretim üyeleriyle kolay kolay köprüleri atmamak, diyalogu kopartmamak gereklidir.

Akademik sorunlar bakımından, üniversite içi mücadele açısından sosyal demokrat öğrencilerin istekleri ile sosyalist üniversitelilerin istekleri arasında tam bir uyuşma vardır. Üniversite içi problemlerde sosyalist - sosyal demokrat birliği kesinlikle sağlanmaya çalışılmalıdır. Bu birliktelik, üniversite öğretim üyelerinden olduğu kadar, üniversite dışından da eyleme olumlu gözle bakanları çoğaltacaktır.

Faşistlerin üniversitelerde yuvalanmaları karşısında da sosyal demokrat gençlerle sosyalist gençler ortaklaşa tavır alıp ortak çalışma yapabilirler. Bilinçli ve kararlı gericiler dışında tüm öğrencileri aynı safta toplamak da ihmal edilmemesi gereken bir görevdir.

«Forumların yapılmaması, eyleme girilmemesi gençliğin devrimci gelişimini kısıtlar» diye bir endişeye kapılmamalıdır, yurtsever arkadaşlar.

Bu endişeyi bizzat duyan 71 öncesinin üniversitelileri, 75'te katıldıkları forumda sıkıyönetimin bile devrimci birikimi azaltamadığına, aksine zamanın, üniversite gençliğinde devrimcilerden yana işlediğine tanık olmuşlardır. Göle çalınan maya tutmuştur bir kere...

tmmob ve tüm odalar

Başı 3'te

TMMOB Başkanı Teoman Öztürk ve Genel Sekreteri Yavuz Önen ülkemizdeki son politik gelişmeleri teknik elemanlar açısından değerlendirerek, TMMOB çalışmaları hakkında bilgi vermişlerdir. Bu arada kendilerini milliyetçi partiler diye niteleyen koalisyon ortaklarının hükümeti kurmaları ile birlikte teknik elemanlar için kaygı verici gelişmelerin başladığını örnekleriyle anlatmışlardır. Hükümetin, ulusal çıkarları korumakla tanınan Yüksek Kademe memurları arasında teknik elemanları da baskı altına almaya çalıştığı, göreverinden aldığı üzerinde durulmuş, Dalaman'da TMMOB işyeri temsilcisinin sürüldüğü, İskenderun'da tayin ve işe alma konularında ülkü Ocaklarına bağlı bir sendikanın görüşlerine göre davranıldığı açıklanmıştır.

Toplantı sonunda son siyasal gelişmeleri yorumlayan bir bildiri kamuoyuna açıklanmıştır.

haliç tersanesinde

Başı 3'te

TMMOB işyeri temsilciliğinin ülke yararına işlerliğini belgeleyen önemli bir örnek olan, arkadaşlarımızın çalışmasında savunulan öneriler özetle şöyledir.

Tutarlı bir personel politikası izlenmelidir.

Her kademedeki teknik elemanların görev yetki sınırları açıklıkla belirlenmelidir.

Malzeme şefliği teknik elemanlarca yönetilmelidir.

Tersane bakımı ,işin üstesinden gelebilecek bir kadro ile yürütülmelidir.

Merkezi bir proje bürosu ve arşivi kurulmalıdır.

Yurt dışından proje alımı önlenmelidir.

Planlama örgütü işlevini yerine getirebilecek hale getirilmelidir.

Plansız, programsız, eksik malzeme ile görev yapan atölyeler düzeltilmelidir.

Arkadaşlarımızın önerilerini olumlu karşılayan Tersane Müdürlüğü, bu öneriler ışığında yeni çalışmalara geçmiştir. İlk olarak tersanenin reorganizasyonu, teknik emniyet ve pirim konularında inceleme yapmaları amacıyle üç komisyon kurulmuştur.

ptt'de çalışan

Başı 3de

Katılma oranının %90'a ulaştığı ilk toplantılardan sonra, 28 mayısta yapılacak üçüncü toplantının da aynı oranda ilgi göreceği umulmaktadır.

İşyeri temsilcisi arkadaşlarımız gelecek toplantılarda üniteler ve fonksiyonların anlatılacağını, her ünitedeki eksiklik ve yanlışlıkların eleştirileceğini bildirmişlerdir.

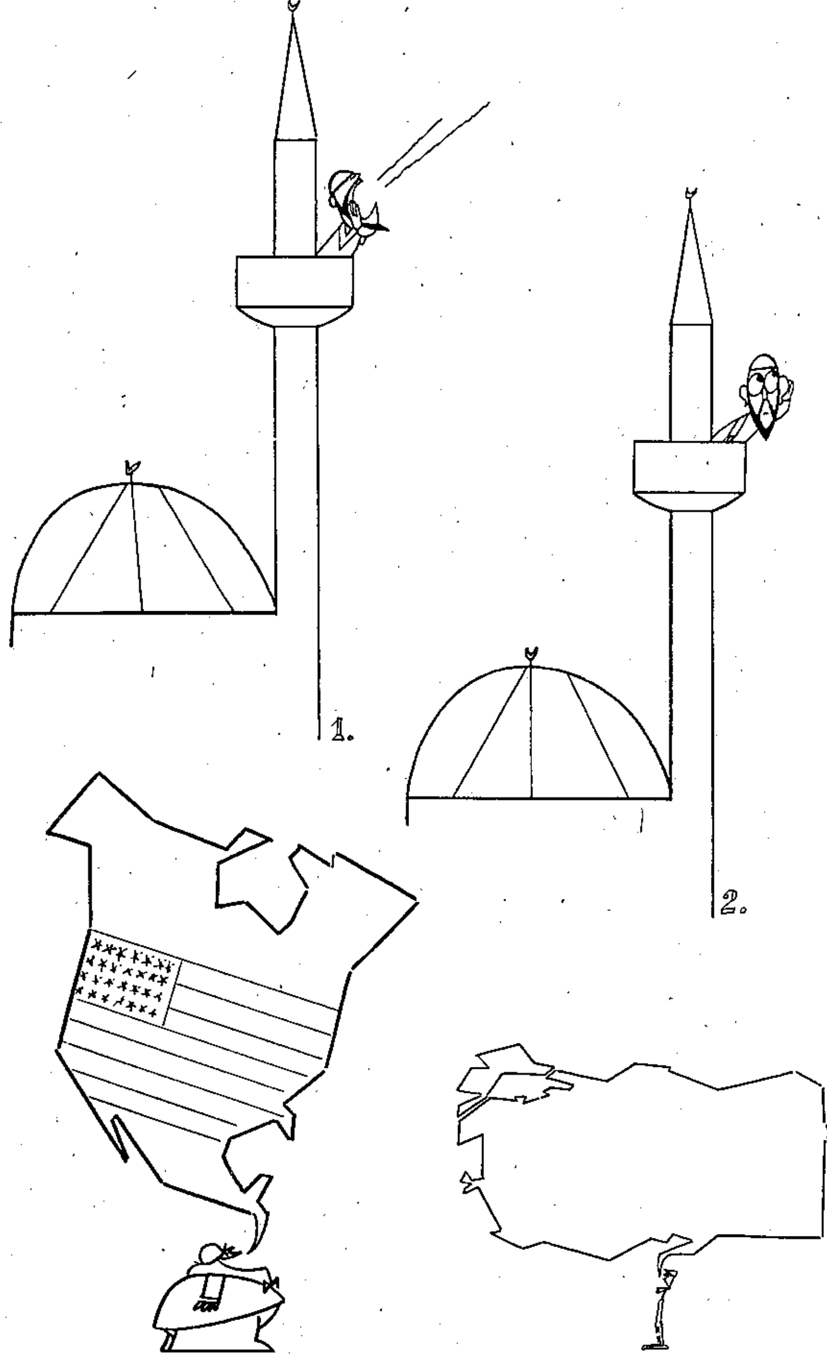
Halen PTT Telefon Başmüdürlüğünde 81'i elektrik mühendisi olmak üzere 98 mühendis ve mimar çalışmaktadır.

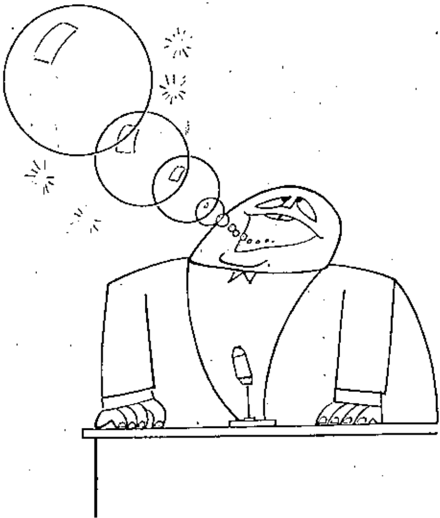
-kültür_san'at

Önceki sayılarımızda çizgilerinden seçmeler yayınladığımız değerli san'atçımız Ferruh Doğan'ın, bu kez «Sergi» adıyla Cem Yayınları arasında çıkan albümünden seçtiğimiz karikatürlerine yer veriyoruz. Ferruh Doğan'ın özlü anlatımına daha fazla yorum eklemeye gerek olmadığına inanarak sözü san'atıçıya bırakalım.

• kendimden, insanlardan, yurdumdan, dünyamızdan umutlu olduğum için çiziyorum... çünkü mizah, umut demektir benim için...

—HER AY BİR KİTAP

uluslararası devlet: ITT

ERSİN KAYA

EGEMEN DEVLET ITT (Olaylar — Belgeler - Anılar) Anthony Sampson, Türkçesi: Mine Ünel Koza Yayınları - 336 sayfa - 25 Lira.

ITT (İnternational Telgraph and Telephone — Uluslararası Telgraf ve Telefon) şirketi, yeryüzünü ahtapot gibi saran çokuluslu tekellerden biridir. 70 ulus sınırları içinde 400 000 personel çalıştırmaktadır. Yangın sigortacılığından otelciliğe, emlakçılıktan makyaj malzemesine, gıda endüstrisinden keresteciliğe kadar uzanan bir alanda çeşitli ülkelerdeki ortaklarıyla işler çevirmektedir. Ekonomi alanında olduğu kadar politika alanında da dünya çapında etkilidir.

Dünya kamuoyunda ITT'nin son dikkati çekişi 1971 eylülünde oldu. Başkan Allende ulusal güvenlik nedenleri ile ITT yi millileştirme işlemlerine başladı. Şirket başka ülkelerde aynı girişimlerle karşılaşmıştı daha önce. Böyle durumlarda, başka bir çare yoksa eğer, pahalıya satma mücadelesi veriliyordu. Romanya'da, Arjantin'de bu sağlanabilmişti. Fiyatın yükseltilmesi devlet kademelerinden bazı kişilere rüşvet ödeme yoluyla gerçekleştiriliyordu. Devrim öncesi Kübasında, şirket yetkilisi Behn'in deyimiyle, rayiç çok düşük tutularak yılda 30 000 dolardan fazla rüşvet ödenmemişti.

ITT, Şili'deki tesislerine 153 milyon dolar değer biçmişti. Şilililer ise 24 milyon dolardan yukarı çıkmıyordu. Şirket «Uluslararası hakem komitesi» bu işe karar versin önerisini beğenmedi. Marksist Allende'nin ülkesinde satın alınacak yetkili bulamadıklarından mıdır nedir, başka yolları denemeye koyuldular. Yol şuydu: CİA nın yardımıyla Allende hükümeti devrilecekti. İddiayı ilk olarak Jack Anderson adlı bir gazeteci ortaya attı. Birbiri ardına, belgeler ele geçirilip yayınlamaya başladı. Ve ABD senatosu bu uluslararası rezaleti bir araştırma komisyonuna havale etti.

Sonucu Mr McCone açıkladı: ITT 1970 de Allende'nin durdurulması için hazırlanan planı desteklemek üzere amerikan gizli servislerine 1 milyar dolar tutarında para vermişti.

Batılı gazeteci Anthony Sampson yılda yarım milyar dolar kâr eden ITT üzerine bu olaydan sonra eğildi. Ele geçirdiği belgelerle ITT'nin ABD iç politikasını yönlendirmek için girişimlerde bulunduğunu, sahibi olduğu Sharreton otellerinin açılışında en etkili reklâm aracı olarak Nixon'u kullandığını, Macaristan'daki kolu aracılığıyle casusluk yaptığını, Hitler faşizmini açıkça desteklediğini, II. Dünya savaşında savaşan her iki tarafa silâh ve malzeme sattığını ve bütün hükümetlerle iyi ilişkiler politikasını adam satın alma yoluyla sürdürdüğünü ortaya koydu.

Kısaca saydığımız bu olaylar ve sayamadığımız başkaları bir gazete röportajı havasında okuyucuya sunulmuş Egemen Devlet ITT'de.

Bir burjuva yazarının bir tröstü nasıl yargıladığını ve emperyalizmin, yöntemlerini nasıl uyguladığını görmek isteyenler için okunması gerekli bir kitap.

başyazı

son durum

Başı 1'de

revi olacaktır: Ekonomik bunalımı çalışanların sırtına yıkmak ve bunalımdan daha güçlü çıkmak. Ekonomik ve toplumsal isteklerden kaynaklanan toplumsal muhalefeti susturmak.

Ve bütün bunların gerçekleşmesi için: Yabancı sermayeye sınırlarımızı biraz daha açmak. Çalışanları susturmak. Devlet kademelerindeki demokrat-halkçı unsurları temizlemek. Grevleri, yasal direnişleri yasaklamak...

MC iktidarının onbeş günlük uygulamalarına göz atmak bu gidişi doğrulayıcı niteliktedir.

Çalışanlardan yana bir ekonomi politika için mücadele veren devlet memurları geniş çapta kıyıma uğramaktadır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında arkadaşlarıyla birlikte TPAO, İPRAŞ, PETKİM, PO, ADAŞ gibi yerli kuruluşların kazançlarını bir yılda %114 bir artışla yaklaşık iki milyar TL. ına çıkaran müsteşar Teoman Köprülüler görevinden alınmıştır. Yerine eski AP'li bir bakanın kardeşi getirilmiştir. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında bütün yurtseverler tasfiye edilmektedir. Partizanca girişimleri kınayan müsteşar İzzet Baykal istifa etmek zorunda kalmıştır. DSİ genel müdürü Elektrik Y. mühendisi Haluk Ceyhan görevinden alınmıştır... Artık örnekleri sıralayamıyacağımız bir düzeydedir kıyımlar. Her bakanlıkta uzun listeler hazırlanmakta, ihbar mektupları değerlendirilmekte, memur kıyımı adım adım uygulanmaktadır.

Memur olan üyelerimizin bu kıyım karşısında hiçbir güvenceleri yoktur. Her iktidar değişikliği belli bir kadroyu alıp götürmektedir. Ve bütün bunlara karşı devlet memuru adeta kaderine rıza göstermek zorunda bırakılmıştır. Bırakılamaktır da. Ta ki sendikal haklarımız elde edilinceye kadar... Sendikalaşma, yalnızca ekonomik güvencemiz değil, aynı zamanda toplumsal haklarımız, iş güvenliğimiz ve insanlık onurumuzun da güvencesi olacaktır.

MC hükümetinin ekonomik alandaki uygulamalarına gelince:

Sermaye cephesinin ilk icraatı Renault arabalarına yapılan net 3800 TL lık zamdır. Sonra Coca Cola, Pepsi Cola'ya zam yapılmıştır. Dışa bağımlı enerji politikasının somut belirtisi olan fuel oil santralları projeleri yeniden ele alınmıştır. MS Bakanı Ferit Melen Amerikan sermayeli Good Year'e, yeni bir yabancı sermaye izni verilmesini DPT'den istemiştir. Enerji Bakanı, BP'ye Anadolu'da petrol arama izni verileceğini söylemiştir...

Sermaye cephesinin işbaşına geçmesinden beri ülkemizdeki Batılı devlet ve iş adamları trafiği gözlerden gizlenemiyecek kadar hızlanmıştır. Önce Kissinger'in yardımcısı Hartman gelmiştir. Sonra Vietnam tezgâhtarı McNamara. Dünya bankası başkanı teknik mali, ekonomik, tarım konularında hükümet yetkilileri ile görüşmüştür. Uluslararası sermayenin dünya sorunlarına ilişkin konuları tartışması için yapılan Bilderberg konferansı bu kez Türkiye'de toplanmıştır. Nato genel sekreteri Luns hükümet yetkilileri ile görüşmüştür...

Ve bu ilişkiler bütünü gelişirken, bir yandan da 12 Mart öncesini hatırlatan saldırılar ve yasaklamalar başlamıştır. İşçi grevleri yasaklanmış, sermayenin silahlı ekipleri işçi, öğretmen, öğrenci ve hatta küçük bebek kıyımına başlamıştır. Sorumluları herkesçe bilinen ama bulunamıyan cinayetler hızlanmıştır. Tiyatrolar kapatılmaya, yayınlar yasaklanmaya devam etmektedir. Anyasamızın teminatı altında olan CHP ilçeleri, TSİP Altındağ ilçelerini basanlar arasından sorumlular bulunamamaktadır.

Ekonomik, toplumsal, kültürel saldırı yoğunlaşmaktadır...

Bu koşullar altında, demokratik meslek kuruluşlarının görevleri nelerdir? Bizce, önümüzde iki somut görev vardır:

- Demokratik kuruluş olmanın gereklerini yapmak. Anti-demokratik baskılara, bu baskıların değişik kesimlerdeki görünümlerine, memur kıyımlarına karşı demokratik muhalefetin içinde, kendi yasal olanaklarımız elverdiği ölçüde, yer almak.
- Meslek kuruluşu olmanın gereklerini yapmak. Ekonomik alanda, örneğin petrolde enerji politikasında, halkımızın çıkarlarına ters düşen girişimleri tesbit etmek ve kuruluş yasamızdan aldığımız güçle bu girişimlere karşı çıkmak.

Bu ikili görevin, tüm demokratik meslek kuruluşlarınca teker teker ve somut sorunlarda ortaklaşa, bir dayanışma içinde el ele yürütülmesi, koşullarımız ve yapımız gereği bir zorunluluktur.

aydınlığa doğru

sendikalaşma sorunumuz uluslararası düzeyde

Başı 1'de

ları, ekonomik ve demokratik mücadele içinde militanlaşmalarının gözle görülür ölçüye vardığı gerçeği savunulmuştur. Konferansta, teknik elemanların artan toplumsal rol leriyle birlikte ,artan toplumsal sorumluluk altında olduk ları, bilimin ve teknolojinin geniş olanaklarının tüm insan lığın gerçek yararına sunulmasını sağlamak görev ve so rumluluğunda oldukları da dile getirilmiştir. Bilim adamları ve teknik elemanların dü şüncelerini özgürce söyleyip savunabilme güvencesine sahip kılınmaları ve bilim ve teknoloji alışverişinde kâr ve politik amaçlarla konulan kısıtlamaların kaldırılması ile bilim ve teknolojinin insanlık hizmetine sunulabileceği orta ya konmuştur.

Konferansın son günü, ön raporların katkılarla geliştiril miş biçimleri okunmuş daha sonra da bu raporların tüm örgütlere dağıtılması kararlaştırılmıştır. Uluslararası bilgi alışverişinin ve dayanışmanın sürdürülmesi amacıyle oluştu rulacak ve 20 ülkeden örgütlerin katılacağı komiteye Tür kiye de üye olmaya çağrılmıştır.

Konferansta varılan sonuç ları dünyaya açıklayan bir bil diri oy birliği ile kabul edilerek yayınlanmıştır. Bu bildiri nin tam metnini iç sayfalarımızda bulacaksınız.

seka'da kıyım

Başı 1'de

Ceylanlı'nın yeteneklerinden İzmit'te daha iyi yararlanabi leceğini söylemiştir.

Heyet üyeleri, kendisi de bir teknik eleman olan Müessese Müdürü'ne; işgüvenliği olmayan, normal ve fazla me sailerinin karşılığını alamayan kişilerin yeteneklerinden gerektiği şekilde yararlanılamıyacağını anlatmış ve sürgün olayının gerçekten samimi «yetenekten yararlanmayı» amaçlayan bir tayin olsaydı, en azından onayının alınması gerektiğini belirtmişlerdir.

Daha sonra, mühendislerle topluca görüşmek için uygun bir salon istenmiş, Müessese Müdürü Kimya Y. Müh. Fahri Altun ise:

— Müessesenin yararı için ve tamamen iyi niyetlerle ya pılan bir tayini «sürgün» ola rak nitelendirmekte israr ettiğinizden, iddialarınızı kanıtlı yacak bir gerekçe daha vermiş olayım; müessese ve site dahilinde personelimle görüşmenize izin vermiyorum» demiştir.

Heyetin görüşme talebi işyeri temsilciliği kanalıyla üyelere iletilmiş; Müdürün izin vermemesine rağmen SEKA İlkokulunda düzenlenen toplantıya 49 mühendisin 37'si katılmış ve şu görüşler dile getirilmiştir.

ÇALIŞTIRANA HERŞEY SERBEST, ÇALIŞANA DÜŞÜNMEK BİLE YASAK

- Amacımız; özelde teknik elemanların, genelde ise tüm çalışanların, örgütlenecek, grev ve toplu sözleşmeyi de içeren sendikal haklara kavuşmasıdır.
- Türkiye'de çalıştıranlar her türlü örgütlenme haklarına sahipken, çalışanların örgütlenmesi sürekli engelenmiştir.
- Yeteri kdr örgütü bir güç aörk görünemediğimiz için Süleyman arkadaşımız sü rülebilmektedir. Ama buna karşı yine de mücadele edecek olanaklarımız vardır: 50 bin tirajlı BİRLİK gazetemiz, TÜTED, ilerici yurtsevenlerin yönetiminde olan odalar ve onların yayın organları bu kıyımı etkili bir şekilde sergileme araçlarıdır.
- Sömürü düzeninden yana olanlar örgütlenmemizi ve hatta düşünmemizi bile sınır larlar. Düşünme açısı dar olan, izin verildiği kadar düşünebilen kişiler yetiştirmek isterler. Böylece hem eğitim dö neminde, hem iş hayatında yaratıcı eleman olarak yetişmemiz engellenir.

MÜCADELE DEVAM EDECEK

Toplantıya katılan tüm mü hendis arkadaşlar:

«Örgütlenmemizi engelleyici, bize gözdağı vermeye yönelik baskılar bizleri yıldırmayacak, aksine birleştirecek tir. Bize asıl güç katacak olan şey, bu eylemin yayın yoluyla her yere duyurulacak olmasıdır.» demişler ve T. M. M. O. B. Başkanlığı'na hitaben bir duyuru kaleme almış lardır.

Öğrendiğimize göre T. M. M. O. B. Yönetim Kurulu, hukuk danışmanlarına gerekli talimatı vererek, SEKA Dalaman temsilcisi Süleyman Ceylanlı'nın tayinini durdurmak için Danıştay'da dava açılmasını istemiştir.

İTÜ'de

Başı 1'de

Muradoğlu ve İTÜ MMF öğrenci Birliği eski başkanlarından odamız üyesi Ersin Kaya katılmışlardır. Öğrenci temsilcileri açık oturuma üç senato üyesinin de çağrıldığı nı, ancak senato üyelerinin gelmediklerini açıklamışlardır. Konferans salonunu hınçahınç dolduran yaklaşık 1500 öğrencinin baştan sona izlediği açık oturumda İTÜ de yürürlükte olan küçümsenemeyecek sayıdaki iteri sınıf öğrencisini öğrenim dışı bırakan yönetmelik ile keyfi uygulanmaya açık disiplin yönetmeliği eleştirilmiştir. Konuşmacılar ülkemizde genel olarak eğitim sorununa ve özellikle teknik eğitim konusuna, eğitim üretim ilişkilerine, anti - demokratik yasalara ve bütün bunların yaşadığımız toplumun sosyo - ekonomik yapısıyla ilişkisine de değinmişlerdir.

Öğrencilerin yönetmelikteki 22. maddenin kaldırılması, 22. madde uyarınca üniversiteden çıkarılan öğrencilerin üniversiteye alınması, ön şart lı ders sisteminin genellikle kaldırılması, sınav süresinin 4 haftaya çıkarılması, diplomalarda gece ve gündüz bölümleri ibarelerinin kaldırılması, gece öğrencilerine de gündüz öğrencileri gibi günde iki sınav hakkına sahip kılınması, gece ve gündüz öğrencilerinin biribirlerinin ders lerine devam edebilmesi, öğrenci temsilcilerinin fakülte yönetim kurullarına oy hakkı ile katılması ve öğrenci temsilcilerine fakülte içinde yer verilmesi, disiplin yönetmeliğinin insan hakları ve kişi öz gürlükleri ile bağdaşır biçime getirilmesi istekleri açık oturuma katılanlar tarafından desteklenmiştir.

ÜYELERİMİZDEN

Üyemiz Sayın Orhun Eğilmez; 7 mayıs günü saat 15.00 de Kadıköy Evlendirme Deiresinde Sayın Bayan Füsun ile evlenmiştir. Kendilerine mutluluklar dileriz.

E.M.O. Genel Merkez eski yönetim Kurulu üyelerinden arkadaşımız Kaya Nomaler geçtiğimiz ay içinde Sayın Bayan Şule ile Ankara'da nikâhlanmıştır. Yeni Nomaler ailesine mutlu bir gelecek dileriz.

Üyemiz Sayın Avadis Harputlu, Sayın Bayan Yegsapet Yalçın ile nişanlanmıştır. Genç çifti evliliğin ilk adımında kutlarız.

AYDINLIĞA DOĞRU

T.M.M.O.B. ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İSTANBUL ŞUBESİ ADINA SAHİBİ: YÜKSEL BİRDAL/SORUMLU YAZI İŞLERİ YÖNETMENİ: ERSİN KAYA/YAZIŞMA ADRESİ: EMO İSTANBUL ŞUBESİ CUMHURİYET CAD. 283 KAT 2 HARBİYE İSTANBUL/TELEFON: 485052 / SAYISI 100 KURUŞ/YILLIK ABONESİ 10 T.L./ EMO ÜYELERİNE ÜCRETSİZ GÖNDERİLİR/AYLIK,MESLEKİ YAYIN ORGANIDIR BASKI KARACA OFSET/ İLAN FİYATI: CM^2 5 T.L. SON BASKI TARİHİ: 14-5-1975